Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана. | № 151 (18474) | 1990 оной июлиин 1, воскресени | Сэн 3 мүн.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ПЛЕНУМ ТУХАЙ

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

1990 оной июнин 29-дэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Пленум болобо.

КПСС-эй болохо байгаа XXVIII съездын үзэмжэ табигдаха асуудалнууд Пленумэй зүблэхэ хэрэгтэ оруулагдаhан байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев Пленум дээрэ элидхэл хэбэ.

Партиин Шэтын обкомой нэгэдэхи секретарь Н. И. Мальков, партиин Эрхүүгэй обкомой нэгэдэхи секретарь В. И. Потапов, ой модоной промышленностиин министр В. И. Мельников, Монголой Арадай Республикада СССР-эй бүрин эрхэтэ элшэн сайд В. И. Ситников, телевидени ба радиодамжуулгын талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ М. Ф. Ненашев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, тусхайта пенсионер Я. П. Рябов, партиин Марийска обкомой нэгэдэхи секретарь Г. А. Посибеев, СССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министр В. В. Бакатин, ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ Г. И. Янаев гэгшэд Пленум дээрэ үгэ хэлэбэ.

«КПСС-эй XXVIII съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй политическэ тоосоон ба партиин зорилгонууд» гэhэн элидхэлэй гол бодолнуудые Пленум hайшаажа, зүбшэн хэлсэлгые хараада абан, тэрэниие заhаха, эсэслэн зохёохо гээд ЦК-гай Политбюродо даалгагдаа. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевто съезд дээрэ элидхэл хэхыень Пленум даалгаба.

«Энэрхы ёhото, демократическа социализм тээшэ» гэhэн КПСС-эй XXVIII съездын программна мэдүүлгын ба КПСС-эй Уставай проектнүүдые Пленум гол түлэб hайшааhан, эдэ документнүүдые съездын зүбшэн хэлсэлгэдэ табиха шиидхэбэри абаhан байна.

Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ.

Энээгээр КПСС-эй ЦК-гай Пленум хүдэлмэриеэ түгэсхэбэ.

НЭГЭДЭЛ ХЭРЭГТЭЙ

КПСС-эй XXVIII съездын болохоhоо урда тээхэнэ РСФСР-эй Коммунис партиие эмхидхэн байгуулгын съезд июнин 23-да хүдэлмэриеэ дүүргэжэ, тус съездын хүдэлмэридэ хабаадагшад тараа. Манай корреспондент С. ОЧИРОВ КПСС-эй XXVIII съездын делегат. РСФСР-эй Компартиин ЦК-гай гэшүүн, партиин Хурамхаанай райкомой нэгэдэхи секретарь Ю. И. АЛЕКСЕЕВТЭ хандажа, хэдэ хэдэн асуудалнуудта харюусахыень гуйhан байна. Тэрэнэй үгэhэн харюунууд эндэ дурадхагдана.

— Юрий Игнатьевич, эгээл түрүүн РСФСР-эй Коммунис партиин ЦК-гай гэшүүнээр hунгагдаhан ушараартнай дашарамдуулан, Таниие амаршалнабди.

— hайн даа.

— РСФСР-эй Коммунис партиин эмхидхэн байгуулгын съездын ямараар үнгэрhэн тухай, тэрэнэй удха шанар тухай хөөрэжэ үгыт.

— РСФСР-эй Коммунис партиин бии болгогдоhон ушар манай, Россин арад зондо угаа ехэ удха шанартай үйлэ хэрэг болоо гэхэ байнаб. Тус съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретариин тушаалда 6 хүн дэбжүүлэгдэhэн байгаа. Тэдэнэй дундаhаа Иван Кузьмич Полозковые съездын делегадууд шэлэжэ hунгаба. Мүнөө дээрээ РСФСР-эй Коммунис партиин ЦК-гай гэшүүд, ЦК-гай нэгэдэхи секретарь hунгагдаад байна гээшэ. РСФСР-эй Компартиие эмхидхэн байгуулгын съезд КПСС-эй XXVIII съездын болоходо үнгэрhэнэй удаа хүдэлмэриеэ үргэлжэлүүлхэ юм.

Съезд үргэн демократиин оршон байдалда үнгэрөө гэжэ онсолхо хэрэгтэй.

Үгэ хэлэхэ, дурадхал оруулха дуратайшуул тон олон байгаа. Тэрээнhээ боложо, манай республикын делегадууд эмхидхэн байгуулгын съезд дээрэ үгэ хэлэжэ үрдибэгүй. Гэхэ зуура үгэ хэлэлгэ — гол зорилго бэшэ ааб даа. Гол шухалань гэхэдэ, манай делегадууд бүхы шухала шиидхэбэринүүдые баталан абаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаа ха юм.

Россин Компартиин съездын делегадуудай дунда бүхы юумэ хойшолуулха, партиин XXVIII съездын hүүлээр шиидхэхэ дурадхал оруулагшад нилээн олон байба. Жэшээлхэдэ, Россин Компартиин Центральна Комитедые, Россин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретариие hунгалгын болзорые hунааха гэжэ заримашуул дурадхаа. Энэнь ойлгохоор бэшэ байгаа hэн. Эсэсэй эсэстэ гол асуудалнуудаа XXVIII съездын hүүлдэ шиидхэе гэhэн hанал бодол яаха аргагүй диилэжэ гараа.

— Юрий Игнатьевич, съезд дээрэ элдэб hанал бодолтой хүнүүдэй үгэ хэлэлгые яhала шагнажа ерэбэ гээшэт. «Демократическа платформо» гэхэ мэтын шэнэ бүлгэмүүд тухай ямар hанамжатай байнабта!

— РСФСР-эй Коммунис партиие эмхидхэн байгуулгын съездын делегадууд бултадаа. Эхэ оронойнгоо, тэрэ тоодо РСФСР-эй экономическа доройтонги байдалаар hанаагаа зобожо байhанаа бултадаа элирхэйлhэн байна. «Демократическа платформын» түлөөлэгшэ В. Н. Лысенкын хэлэhэн үгэтэй танилсаhан байгаа ёhотойт. Тэрэнэй хэлэhэн үгэ мүнөөнэй байдалда үгэhэн сэгнэлтэнь намда тааранагүй, би дэмжэхэгүй байнаб. Юундэб гэхэдэ, гүрэнэй эмхи зургаануудые, Дотоодын хэрэгүүдэй министерствые, Гүрэнэй аюулгүйе сахилгын комитедые ямаршье политикада хамаагүй байлгаха гэhэн дурадхалынь бүхы юумые «hула табиhан hур» болгохо гэhэн холын хараатай зорилго бэшэ гү?

Совет гүрэниие байгуулагша, Агууехэ Октябриин социалис революциие эмхидхэгшэ В. И. Ленинэй мүнхэ hургаалда, тэрэнэй теоретическэ хүдэлмэринүүдтэ хайша хэрэгээр хандаха, шүүмжэлхэ ябадалые РСФСР-эй Компартиин делегадууд буруушааhан байна. Энэнь олон делегадуудай үгэ хэлэлгэн соо тэмдэглэгдээ.

Гэхэтэй хамта зарим делегадууд үгэ хэлэхэдээ, партиин ба гүрэнэй мүнөө ябуулжа байдаг дотоодын ба гадаадын политикые зоатагүй шүүмжэлхэ hэдэлгэ гаргаа. Үгэ хэлэгшэ бүхэн шүүмжэлхэ ёhотой гэhэн буруу хараа бодолые съездын делегадууд олоной хүсөөр буруушаагаа.

— Ойрын үдэрнүүдтэ хүдэлмэриеэ эхилхээ байhан КПСС-эй XXVIII съездын хэр зэргээр үнгэрхэ тухай танай hанамжа ямар бэ?

— Минии hанахада, КПСС-эй ээлжээтэ съезд тиигэд гээд үнгэрхэ гэжэ hанаhанай хэрэггүй. Юундэб гэхэдэ, союзна республикануудай хоорондохи харилсаа холбоон, зарим республикануудай хоорондохи хёмороон, ороной экономикын хүгжэлтын урагшагүйдэлгэ, союзна республикануудай дулдыданги бэшэ байдал гэхэ мэтын олон асуудалнууд тухай шанга хөөрэлдөөн болохо байна бшуу.

КПСС-эй XXVIII съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд тоосохо ёhотой гэжэ манай съездын делегадууд тоолоно. Энэ зүб хаш. Гэбэшье, сэхыень хэлэбэл, болоогүй гү, али болохоёо байhан үйлэ хэрэг тухай уридшалан хэлэхэ гээшэ hайшаалтай хэрэг бэшэ. Тиимэhээ бултадаа бага зэргэ тэсэмгэй байжа үзэе...

— СССР-эй Президентын ба КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин тушаалнуудта нэгэ хүнэй hунгагдаха тухай асуудалаар РСФСР-эй Компартиие эмхидхэн байгуулгын съездын делегадууд ямар hанамжатай байба гээшэб?

— Энэ асуудалаар ондо ондоо hанамжанууд бии байhан зандаа. РСФСР-эй Коммунис партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь И. К. Полозков, жэшээлхэдэ, энэ хоёр тушаалые М. С. Горбачев эзэлхэ ёhотой гэжэ хэлэнэ. Тиихэдэ минии хөөрэлдэhэн олохон делегадууд хоёр тушаал нэгэ хүн эзэлжэ байха ёhогүй гэhэн hанамжатай байгаа hэн. Бишье тэдэнэй тоодо оролсоноб. Юрэнхыдөө, олон ондоо hанамжа байхадаа, гайхалтай юумэн үгы ха юм.

— Хөөрэлдөөнэй түлөө, Юрий Игнатьевич, hайнта даа. Саашанхи ажабайдалдатнай, ажал ябуулгадатнай амжалта хүсэнэбди.

— hайн даа. Үшөө нэгэ тобшолол хэхэ шухала: партийна эхин организацинуудай үүргэ дээшэлхэ, тэдэнэй статус бии болгогдохо гэжэ тухайлагдана. Ажабайдалай бүхы шухала асуудалнуудые ЦК-да бэшэ, харин партийна эхин организацинуудта шиидхэгдэхэ ёhотой гэхэ байнаб.

Мүнөөдэр — Далайн болон гол мүрэнэй флодой хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр

XI ТАБАН ЖЭЛ: ажалай түрүүшүүл хөөрэнэ

БАЙГААЛИИН БЭРХЭШЭЭЛНҮҮДЫЕ ДАБАН...

Байгша ондо Сэлэнгэ мүрэн мүльhэн хучаhаа эртэ сүлөөжэ, бидэнэр навигацида мүн лэ эртэ гараха баатай болообди. Үбэлэй үдэ бүхы суднануудаа заhабарилжа, портын жэхые бэлдэжэ, навигацида гарахаар бэлэн болгогдоод байгаа. Зунай эхин hарада хүрэ бороо багаар орохо гэжэ Улаан-Үдын гидрометобсерваториин уридшалан мэдээсэхэдэ, бүхы флодоо хүдэлмэриин участогуудта абаашаха шиидхэбэри абтаhан. Тиин апрелиин hүүлшээр Кабанск, Вахмистрово, Сотниково hуурин шадархи участогуудта эльгээгдэжэ, ажаллажа эхилэгдээ бэлэй.

«Буржелезобетон», «Бурятавтодор», «Бурятскагропромстрой» нэгэдэлнүүдэй, «Улан-Удэтрансстрой» трестын, Таловкын тумэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй заводой болон бусад предприятинүүдэй захилаар тэдэнэр хайр шулуу матан абадаг юм. Зай, ниитын hаранuudта Сэлэнгэ мүрэн ехэ гүйхэн боложо, мада ехэ hаад ушаралаа. Холын участогуудта хүдэлжэ байhан суднануудые дизелиин түлишөөр хангаха хүшэр болоо hэн. Гэбэшье элдэб аргаар түлишөөр хангаа hэмди. Тиигэжэ түлэбэй даабаринуудаа сэм бэелүүлжэ шадабди. Жэшээлхэдэ, 85 мянган тонно хайр зөөхэ түсэбтэй аад, үнэн дээрээ 900 мянган тонно ашаан зөөгдөө. Гэбэшье захилшадта баталагдаhан хэлсээгээр заалагдаhан саг болзортонь ашаагынь зөөжэ диилээгүйбди. Сэлэнгэдэ уhанай нэмэхэдэ, болзорhоо гэдэжэшье hаань, ашаа гээшэбди. Навигациин эхилhэнhээ хойшо Харлан хүрэтэр шулуун нүүрhэн зөөгдэнэгүй. Ушарынь гэхэдэ, судным ябаха аргагүй болотороо Үхэ мүрэн гүйхэн болошоо ха юм.

Тиигэжэ хэдэн жэл соо андажа байхадань, зониие зөөдэг теплоходууд hайнаар ашаглагданагүй. Энэл шалтагаанhаа боложо, «Москва» түхэлэй теплоходыемнай онадhаа абажа, Эрхүүдэ үгэбэ. Мүнөө «Мир» түхэлэй теплоходоор хүн зониие зөөнэбди. Портын үнинэ капитан Виктор Максимович Рыжковой ударидан залардаг тус теплоходой экипаж жэлэй эхинhээ 700 хүниие зөөхэ түсэбтэй аад, үнэн дээрээ 2 мянган шахуу пассажирнуудые зөөбэ.

Ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримаар хүдэлжэ байhан манай коллективтэ байгаалиин бэрхэшээлнүүд ехэ хойшолонтой байба. Гэбэшье суднануудай экипажнууд, портын хүдэлмэришэд ниитэ хүндэ эрхэ байдалда оролдосотойгоор ажаллажа, түлэбэй даабаринуудаа сэм дүүргэнэ бшуу. Жэшээлхэдэ, Н. А. Чупрняков, А. А. Кузнецов, В. П. Кузнецов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг экипажнууд бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, портын коллективэй түсэбөө дүүргэхэ хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулаа. Эдэ коллективүүд дизельнэ түлишэ ехээр хэмнэhэн байна. Тэдэнэрэй ашаар үнэрhэн жэлын туршада порт 10 тонно дизельнэ түлишэ алмажа шадаба. Капитанай туhалагшад Э. Г. Доржиев, рулевой-моторист И. А. Баадкин, Ц-Х. Ж. Батуева, техник-лаборант Т. А. Олзоева, диспетчер А. В. Черепанин, таксировщик Е. Ц. Цыденов болон бусад оролдосотой hайнаар хүдэлжэ, социалис мүрысөөндэ шалгарна. Цырен-Ханда Житмитовна Батуева 1954 онhоо хойшо портдо хүдэлнэ. Наhанайнгаа амаралтада гараашье hаа, «Мир» теплоходто рулевой мотористаар хүдэлhэн зандаа.

РТ-305 түхэлэй онгосын капитанаар хэдэн жэлэй туршада хүдэлөөд, би 1987 ондо капитан-hурган хүмүүжүүлэгшээр томилогдоо hэм. Суднануудай аюулгүй ябахын түлөө харюусадагби. Тиимэhээ капитануудай, штурмануудай, механигуудай мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ хэрэгтэ горитой анхарал хандуулагдана. hүүлэй жэлнүүдтэ гол мүрэнэй училищи дүүргэhэн олон хүн манда хүдэлхээ ерээ. Тэдэниие судным маршрудтай танилсуулжа, түрүүшын рейсдэ сүг гарадагбди. Хэбэр, намарай хүндэ сагта залуу капитанууд рейсдэ бэлэл намтай гарадаг юм. Техническэ мэргэжэлэй 10-дахи училищи дүүргэгшэд манда ажаллана. Эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэ зорилготойгоор гол мүрэнэй училищинуудта тэдэнэр заочноор hурадаг юм. Үнгэрэгшэ жэл 15 хүн Благовещенскын гол мүрэнэй училищи заочноор дүүргэжэ гараа. Мүнөө капитанаар, штурманаар, механигаар ажаллана. Гэбэшье зариманиинь дүй дүршэлөөр багадана. Тиимэhээ үнинэй капитануудтай сүг залуушуулда али болохо туhа хүргэдэгбди.

hүүлэй жэлнүүдтэ нилээн олон залуу мэргэжэлтэд хүдэлхөөр ерээ. Гэр байраар тэдэниие хангаха зорилготойгоор гүрэнhөө мүнгэ урьhаар абажа, гэр бариха гэжэ шиидээ hэмди. «Улан-Удэтрансстрой» тресттэй хэлсээ баталжа, портын хажууда 90 булын байха табан дабхартай байрын тэрэй барилга хэгдэжэ эхилээ. Энэ объект бодхоожо байhан барилга-хабсаралгын 672-дохи поездын барилгашадта портымнай хүдэлмэрилэгшэд туhалалсана. Байгша оной эсэс багаар энэ гэр ашаглалгада тушаагдахаар хараалагдана. Саад, яслида ябадаг хүүгэдэйнгээ амарха дача Дээдэ-Онгостойдо өөhэдынгөө хүсөөр барижа эхилээбди. Кабанск шадар хүдэлдэг хүнүүдэй амархын тула Покровко hууриндо хоёр квартиратай гэр худалдагдажа абтаа hэн. Мүн эндэ 15 гектар газар таhалагдажа үгтөө. Хартаабха болон огородой бусад ургамалнууд тарилгдаа. Ургасын гарахада, холын рейсдэ ябадаг экипажнуудые, саадай хүүгэдые ногоон эдеэгээр хангахабди.

Мүнөө портын коллектив намарай ургаса хуряалгын үедэ талха тараа, овощ, хартаабха, мал зөөхөөр бэлэдхэл хэжэ байнхай.

Г. ГОВЯЗИН,
Улаан-Үдын гол мүрэнэй портын капитан-hурган хүмүүжүүлэгшэ.

«МИР» ПРОГРАММЫН ЁhООР НИИДЭНЭ

ДЭЛГЫЕ ЗАЛАН ХҮТ. ТҮБ. (ТАСС). Зайбуу. «Мир» комплексын зургаадахи гол экспедициин экипажай хүдэлмэриин ээлжээтэ долоон хоног түгэсэ...

...аппаратура ба спектрографуудые хэрэглэлгэтэйгээр Байгаалиин баялигуудые баоршон тойронхи дэлхэйн шнжэлхэ программын ёhоор тби дэлхэйн элдэб регионуудай зурагууд буулгагдана.

Геофизическэ шэнжэлэлгэнүүд. Бот дээрэхи түхеэрэлгэнүүд болон аппаратурые техническэ талаар хангаха хүдэлмэри ниинин 29-нэй ниидэлгын программада оруулагдаа.

Комплексын газаа тээ хүдэлхын тулада Анатолий Соловьёв Александр Баландин хоёр скафандрнуудаа, хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдээ бэлдэhэн байна.

Медицинскэ хиналтын мэдээнүүдэй ёhоор, хоёр космонавтын бэенүүд hайн.

КПСС-эй XXVIII съездые угтуулан

РСФСР-эй Коммунис партиие эмхидхэн байгуулгын съездын дүнгүүдые үргэнөөр зүбшэн хэлсэхэ зуураа, коммунистнууд КПСС-эй XXVIII съезд тухай hанамжануудаа хэлэнэ. Манай корреспондент съездын делегадуудта, партиин бусад гэшүүдтэ хандажа, өөhэдынгөө hанамжа хэлэхыень дурадхаhан байна.

ЕХЭЭР НАЙДАНАБДИ

— В. В. Белоусов, авиационно үйлэдбэриин нэгэдэлэй токарь, КПСС-эй XXVIII съездын делегат:

— РСФСР-эй Коммунис партиие эмхидхэн байгуулгын съезд тухай олон hанамжа хэлэгдэнэ. Хүн бүхэн өөрын hанамжатай. Минии hанахада, РСФСР-эй Коммунис партиие байгуулжа, зүб юумэ хээбди. КПСС-эй XXVIII съездэ Россин коммунистнууд өөрын партитай, хараа шэглэлтэй гарахань. Партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретариие hунгалгын үедэ би дуугаа үгэхэдөө, hунгалтын hүүлшын шатада гараhан хоёр кандидадуудые хоюулаhень зураа hэм. РСФСР-эй Компартиие толгойлхоор бэеэ харуулhан хүн мүнөө үедэ үгы гэжэ hананаб. Полозковой кандидатурые сэрэгэйхид ехээр дэмжээ. Энэнь гайхалтай.

Съездын үедэ делегацинууд КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдтэй уулзаа. Бидэ Е. К. Лигачевтой хөөрэлдөөбди. Энэ уулзалгаhаа тобшолол хэхэдэ, манай партиин дээдын орган балайшье эмхитэйгээр хүдэлдэггүй юм байна гээд ойлгохоор. Бэе бэедээ булта гомдолтой. Ороноо хүлгүүлhэн дэлгүүрэй экономикодо орохо тухай асуудал Политбюро дээрэ харагдаашьегүй юм байна. Юрэдөөл, минии хөөрэлдэhэн делегадууд булта шахуу КПСС-эй ЦК-е, Политбюрое шэнэлхэ, залуу хүнүүдые оруулха тухай хэлэнэ. Манай эндэшье минии уулзаhан ажалша коллективүүдтэ энээниие дэмжэнэ.

Нэгэ шухала асуудал бии. КПСС-эй XXVIII съезд дээрэ хубилган шэнэдхэлгын мүнөөнэй байдал зүбшэн хэлсэхэ тухай урид хэлэгдэhэн байгаа. Харин делегадууд КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой, Генеральна секретариин тоосоо шагнаха дурадхал оруулаа. Уулзалга дээрэ эдэ асуудалнуудые табяаб.

Ехэ орёо, эрсэлдээтэй съезд болохонь. Гэбэшье съездын делегадууд партиингаа нэгэдэлэй түлөө оролдохо, саашадаа тэрэнэй ямар байхые элирүүлхэ, ороноо муу байдалhаа гаргаха бодото харгы зам харгалха байха гээд найданаб.

Н. Ч. Шабаев, Захааминай районой Санагын совхозой парткомой секретарь:

— Эмхидхэн байгуулгын съездын дүнгүүд тухай нэгэ үгөөр хэлэхын аргагүй. Үнэн дээрээ дүн гаргахааршье бэшэ хаш. Съездын хоёрдохи шатын үедэ партиин Программа, Устав абтажа, тэдэниие бэелүүлхэ онол арганууд хараалагдаха байна. Имагтал эндэл партиин «шарай» харагдаха гээшэ.

КПСС-эй XXVIII съезд дээрэ демократическа централизм тухай асуудалаар ехэ арсалдаан болохо гээд адагламаар. Минии hанахада, энэ асуудалда ехэ наряар хандаха хэрэгтэй. Тэрэниие үлөөбэл, хүүшанай байдалhаа гарахагүйбди гэхэ хүнүүд олон. Гэбэшье партимнай дээрэhээ доошоо, доороhоо дээшээ тоосоотой байха ёhотой ха юм. Хоёрдохёор, партийна шанга журам мүнөө яаха аргагүй хэрэгтэй болоод байна. Тиимэhээ би энэ ёho гурим партиин Устав соо үлөөхые дурадхаха байнаб.

Р. Ц. Цымпилов, партиин ветеран:

— Эмхидхэн байгуулгын съезд дээрэ элдэб платформын түлөөлэгшэдтэ үгэ үгэhыень hайшааhаб. Энэ хадаа тэдэнэй хараа бодол ойлгожо абаха, тэдэниие сэгнэхэ арга олгоно. Тэрэшэлэн манай партиие нэгэдүүлхэ хэрэгтэ аргагүй ехэ нүлөө үзүүлхэ ёhотой гээд hананаб. Манай КПСС XXVIII съездын hүүлээр бата бэхи нэгэдэлтэй, нэгэ эмхидэлтэй политическэ хүсэн боложо гараха байха гэжэ найданаб.

КПСС-эй ЦК-да ёhотойл бэрхэ, эдэбхитэй, нэрэ хүндэтэй хүнүүд hунгагдаха болоно. Урдань коммунистнуудтай кандидатуранuудые зүбшэн хэлсэнгүй тэдэнэй намтарай данса хараад дэбжүүлдэг байгаа.

Мүнөөшье партиин райкомой пленумүүд дээрэ демократическа ёho гурим хазагайруулагдажа, эндэхи партийна организациин бүридэлдэ байгаагүй хүнүүдые партийна комитедэй гэшүүнээр hунгаха ушар бии. Партиин Уставай проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэ бүхы асуудалнууд шиидхэгдэхэ ёhотой гэжэ hананаб.

О. Павлов, ВЛКСМ-эй Хориин райкомой нэгэдэхи секретарь:

— РСФСР-эй партиие байгуулhан съезд КПСС-эй XXVIII съездые бэлдэхэ хэрэгтэ ехэ hургаал болоо гээд hананаб. Энэ болохоёо байгаа съезд дээрэ залуушуултай хүдэлхэ асуудалда анхарал хандуулагдаха ёhотой гээд би хэлэхэ байнаб. Юуб гэхэдэ, КПСС-эй ЦК-гай Платформын проект соо залуушуулда хабаатай партиин политика тухай гол түлэб юрэнхыгөөр хэлээтэй. Харин тиихэдэнь бии боложо байhан партинууд залуушуулые бэе тээшээ татахые оролдоно. Залуушуулые бэе тээшээ татажа абаhан партил ерээдүйтэй гэжэ би сэхэ хэлэхэб. Комсомолые хүтэлбэрилхэ онол арганууд хубилган шэнэлэгдэхэ, комсомолдо бэеэ даанхай байдал үгэхэ шухала.

М. САНДАНОВ
бэшэжэ абаба.

ДҮҮРЭН ХАРЮУНУУД ҮГТЭБЭ

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, КПСС-эй XXVIII съездын делегат **В. Б. Саганов** Буряадай эрдэмэй түбэй коллективтэй уулзажа, Россин Федерациин Коммунис партиие эмхидхэн байгуулгын съездын хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ.

Буряадай эрдэмэй түбэй парткомой секретарь **Н. И. Ленскинов** уулзалга нээжэ, нүхэр В. Б. Сагановта үгэ үгэбэ.

— Өөрын Коммунис партиие, өөрын Центральна Комитедые эмхидхэн байгуулга заха хизааргүй үргэн Россин хизаарнууд, автономито республиканууд, областьнуудай болон автономито округуудай коммунистнуудта ехэ удха шанартай үйлэ хэрэг болоно. Энээниие би үнэн зүрхэнhөө дэмжэнэб,— гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

РСФСР-эй Коммунис партиие бии болгохо тухай асуудал гэнтэ гараад, гэнтэ шиидхэгдэшөө бэшэ юм. КПСС-эй ЦК-да энээн тухай ондо ондоо hанамжатай хүнүүд олон байгаа. КПСС-эй Центральна Комитет Россин Федерациин Коммунис партиие эмхидхэн байгуулгын съездын хүдэлмэридэ муугаар туhалаа гэжэ эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ Н. Осадчий үгэ хэлэхэдээ заahан байна. Үнэхөөрөөшье, энэ асуудалаар бэлэдхэлэй хүдэлмэри муугаар ябуулагдаhан байгаа ха гэжэ нүхэр Саганов мүн лэ хэлэбэ.

РСФСР-эй Компартиин съездын делегадууд үйлэдбэридэ хабаатай асуудалнууд тухай, юундэшьеб, тон багаар хэлээ. Үйлэдбэри тухай хэлэhэн усөөхэн делегадуудта альга ташажа, «хүрөө, болоо!» гэжэ дарья табилдаа. Энэнь ойлгогдохогүй шэнги байгаа hэн,— гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Дэлхэйн Коммунис ба хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн тухай, демократическа социализм тухай теоретическэ материалнууд, тайлбаринууд үгы. Энэ талаар совет эрдэмтэдэй үгэ дуулданагүй гэжэ олон делегадууд шүүмжэлээ гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Тиихэдэ делегадууд КПСС-эй XXVIII съездын шиидхэбэринүүдэй хэр зэргээр дүүргэгдэhэн тухай Центральна Комитедэй Политбюрогой гэшүүд тоосохо ёhотой гээд делегадуудай зүгhөө эрилтэ табигдаа.

Удаань нүхэр Саганов сугларагшадай олон тоото асуудалнуудта харюусаба. Тэрэ тоодо манай республикын делегадууд Шенинэй гү, али Полозковой түлөө дуугаа үгөө гү, Коммунис партида фракцинуудай бии болохо тухай, «дэлгүүрэй экономико» тухай юун гэжэ hананабта, республика доторнай Эдеэ хоолой программа яажа дүүргэгдэхэб, партийна эхин организацинуудай статус, союзна болон автономито республикануудай ээлдэг харьяата газарай хилэ тухай асуудалнууд табигдаа гү гэхэ мэтын асуудалнуудаар сугларагшад hонирхобо.

Эдэ асуудалнуудтань дүүрэн харюунууд үгтөө.

Буряадай эрдэмэй түбэй эрдэмтэд **Р. Е. Пубаев, Д. Н. Царев, С. А. Таркорудский, Ц. О. Очиров** гэгшэд КПСС-эй XXVIII съездын делегадта захяа заабаринуудые үгэбэ.

Жэшээлхэдэ, Д. И. Царев «Россин Федерациин Коммунис партиин съезд үнгэргэхэ, болихо тухай коммунистнуудтай юундэ зүбшэн хэлсээгүйб?» гээд асуудал табиба. С. А. Тарнорудский «Коммунис парти гансаараа гүрэниие хүтэлбэрилхэ ёhотой гү, али олон партинууд энэ хэрэгтэ хабаадаха гү?», Ц. О. Очиров «автономито республикануудай партийна эхин организацинуудай статус тухай асуудал табиха тухай, партийна түлбэри 2 процент болгохо, бүхы партийна түлбэриин 50 процентые эхин эмхидэ үлөөхэ» гэхэ мэтын асуудалнуудые хараада абахыень съездын делегадта дурадхаба.

С. СТЕПАНОВ.

ХЭБЛЭЛЭЙ ТҮБТЭ

Мэнэ hая боложо дүүрэhэн КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ бүтэмжэтэй, залан сэхэ, hайн хөөрэлдөөн болоо гэжэ партиин XXVIII съездын хэблэлэй түбэй хүтэлбэрилэгшэ А. С. Капто хэлэбэ. Совет ба гадаадын журналистнуудта Пленум тухай тэрэ мэдээсэл хэhэн байгаа. Коммунистнуудай хуралдаан дээрэ М. С. Горбачевой хэхэ элидхэлэй теоретическэ ба политическэ гол бодолнуудые шагнаhан Пленумдэ хабаадагшадай олонхинь элидхэлые бүри али тодо болгохые, зарим зүйлнүүдые үргэдхэхые дурадхаа гэжэ хэблэлэй түбэй хүтэлбэрилэгшэ хэлэбэ.

Элидхэлэй яажа нэрлэгдэхэ тухай асуудал табигдаа. «XXVIII съездэ КПСС-эй ЦК-гай политическэ тоосоон ба партиин зорилгонууд» гээд элидхэл нэрлэгдэхэ гэжэ А. С. Капто журналистнуудта мэдээсэбэ.

Хэблэлэй түбэй хүтэлбэрилэгшэ журналистнуудай асуудалнуудта харюусаhан байгаа.

(ТАСС).

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ һуралсал

ПОЛИТИЧЕСКЭ ЭРДЭМЭЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛЭЭ

Захааминай, Зэдын районуудай пропагандистнуудай хамтын семинарһаа тэмдэглэл

Баруун-Оёор гэжэ байгаалиин гоё һайхан үзэгдэлтэй газарта Закаменск городой пионернүүдэй амардаг лагерь, туһалбариин тусхай һургуули оршодог юм. Эндэ һаяшаг пионернүүдэй лагериин ээлжээтэ 1990 оной сезон нээгдэбэ. Харин хэдэн үдэрөөр урид Захааминай болон Зэдын районуудай пропагандистнууд «Юный космонавт» гэжэ лагерьта сугларжа, гурбан үдэрэй семинар үнгэргэхэдээ, дүй дүршэлөөрөө, һанамжануудаараа хубаалдаа, хурдан һүбэлгэн ухаан бодолой наадануудые, мүрысөөнүүдые үнгэргөө.

Эмхидхэлэй суглаан дээрэ КПСС-эй Захааминай райкомой секретарь Б. Г. Будаев, парткабинедүүдые даагшанар Г. Д. Цыренова, В. И. Халтинов сугларагшадые хоёр үдэрэй семинарай программатай танилсуулба.

Үдэшэлэн пропагандистнууд хоёр районой сэсэшүүлэй, һүбэлгэн ухаатанай интеллектуальна тэмсэлэй гэршэнэр болобо. Бидэнэр телевизортэ «Счастливый случай» гэжэ бүлын викторина оло дахин хараһан байнабди. Тэрэл дамжуулгын гуримаар сэсэшүүлэй тэмсэл үнгэргэгдөө. Тэмсэлэй гуримаар һорилгодо диилэһэн команда асуудалнуудые шэлэхэ эрхэтэй болохо байгаа. Энэ эрхые зэдынхид абажа, наадаанай ёһотойл ээзд болошобо.

Сэсэшүүл шагнагшадай дундаһаа туһаламжа эрихэ эрхэтэй байгаа. Захааминай Б. Г. Будаев, Зэдын Б. Д. Очиров гэгшэд командануудтаа ехэ туһаламжа хүргэжэ, эмхидхэлэй комитедэй тусхай шагналнуудта хүртэнэ. Имагтал Борис Доржиевич Очировой туһаламжаар Зэдын районой сэсэшүүл тэмсэлдэ булижа, тон хэрэгтэй очко абаба. Энэ һонирхолтой тэмсэлые ВЛКСМ-эй Захааминай райкомой хоёрдохи секретарь Людмила Санжеева һайнаар бэлдэжэ, шадамараар хүтэлбэрилөө.

Хоёрдохи үдэртэнь хоёр ехэ хэмжээнүүд — «түхэреэн столой» дэргэдэ пропагандистнуудай уулзалга, һанал бодолоороо хубаалдалгын клубай зүблөөн үнгэргэгдэбэ. «Түхэреэн столой» дэргэдэхи хөөрэлдөөнэй гол темэ политическэ болон экономическа һуралсалай гуримые үндэһөөрнь хубилган шэнэдхэлгэдэ зорюулагдаа.

Зэдын районой дүй дүршэл ехэтэй пропагандистнууд РУС-эй начальник А. Д. Ринчино, Бургалтайн сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Б. Д. Очиров, Алцагай совхозой директорэй орлогшо В. Д. Тучинов, Захааминай районой Цахирай интернат һургуулиин багша М. Б. Хубриков, «Ажалай туг» газетын редакциин

[...]кин болон дүршэлөөрөө нүхэд 10—20 жэл[...] һэлгэлтэгүй пропа[...]аар хүдэлжэ байгаа [...]

Жэшээлхэдэ, пропагандист Б. Д. Очиров дүй дүршэлөө мүнөө үеын шэнжэ шанартай болгожо, политическэ һуралсалда хайша хэрэгээр хандалгые усадхаха эрилтэ табиба. М. Б. Хубриков багшанарай һуралсалай шиидхэгдээгүй асуудалнууд, районой, республикын, ороной болон дэлхэйн политическэ ажабайдалһаа абтаһан мэдээсэлнүүдые олоной дунда һүбэлгэн нугархайгаар тарааха, зоной ой ухаандань бүхөөр хадуулгаха шадабари тухай тогтобо.

Тэрэнэй бодолнуудые пропагандист Г. А. Фомин халан абажа, шадамараар үргэлжэлүүлнэ. Пропагандист хадаа үдэр бүриин элдэб мэдээсэлнүүдтэ анхаралтайгаар хандадаг байжа, тэдээнһээ өөрын онсо тобшололнуудые хэжэ шадаха, шагнагшадтаа юрэнхыгөөр, ойлгосотойгоор дамжуулха зэргэтэй гэжэ тэрэ тэмдэглэхэдээ, мүнөөнэй олон пропагандистнуудта иимэ шадабари харагданагүй гэжэ тобшолбо.

Захааминай залуу пропагандистнууд ВЛКСМ-эй райкомой секретарь Людмила Санжеева, Зэдын комбинадай комсомолой организациин секретарь Андрей Колодин залуушуулай һуралсалые, һаналаа буляалдалгын клубуудые, политическэ тэмсэлнүүдые, «түхэреэн столой» дэргэдэхи хөөрэлдөөнүүдые үндэһөөрнь хубилгаха, түрүү пропагандистнуудай дүй дүршэлые шударгыгаар халан абаха, олоной дунда үргэнөөр тарааха тухай халуунаар хэлэбэ.

һаналаа буляалдалгын клубуудай зүблөөнүүдые кафенүүд, столовонууд соо, соёлой байшангуудта элдэб хэмжээ ябуулгануудтайгаар, олон зоной, шагнагшадай ёһотойгоор һонирхохо, амарха, сэнгэхэ, нүхэсэхэ эрхэ байдалтайгаар үнгэргэдэг болохые дурадхаба. Мүнөөнэй болон ерээдүйн залуушуулай дунда тон муу нүлөө үзүүлдэг элдэб эсын үдэшэнүүдые болон бусад хэмжээ ябуулгануудые эрид шууд хорихо гэжэ тэдэнэр уряалаа.

һүүлэй һүүлдэ политическэ һуралсалда тон шэнээр хандаха, хэшээлнүүдые үнгэргэдэг хуушанай дүй дүршэлһөө арсаха, шэнэ онол аргануудые эрид шууд бэдэрхэ, пропагандистнуудые моральна ба материальна талаар ходо урмашуулжа байха, тэдэнние техническэ хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангадаг болохо гэһэн һанамжанууд дэмжэгдэбэ. Удаань хоёр районой олон түрүү пропагандистнуудта КПСС-эй хоёр райкомуудай Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаба.

КПСС-эй ЦК-гай, демократическа болон марксистска платформонуудые зүбшэн хэлсэлгые пропагандистнууд һонирхолтойгоор, нааданай гуримаар үнгэргэбэ. Захааминай түбэй библиотекые даагша, соёлой таһагай партийна эхин организациин секретарь Л. Ф. Будаева КПСС-эй ЦК-гай Платформые, районой «Ажалай туг» газетын редактор М. С. Батуева демократическа, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь Л. Ц. Санжеева марксистска платформонуудые түлөөлэн, пропагандистнуудта тэдээн тухай тобшоор хөөрэжэ үгөөд, олон асуудалнуудта харюусаба.

Бүхы платформонууд шуяатайгаар зүбшэн хэлсэгдээд, платформо бүхэнэй тала баригшад, эрид буруушаагшад тодоор элирбэ. КПСС-эй байдалые эрид зоһоха дурадхал оруулжа, партиин ЦК-гай «Энэрхы сэдьхэлэй, демократическа социализмда» гэһэн Платформые олонхи пропагандистнууд һайшааһан, бусад платформонуудай һайн дурадхалнуудыень дэмжэһэн байна.

Энэл үдэр хоёр районой пропагандистнууд волейболоор, шатар, даам наадалгаар, столой теннисээр хоорондоо мүрысэбэ. Зэдын, Захааминай болон эмхидхэлэй комитедэй гурбан команда энэ мүрысөөндэ хабаадаа. һүүлэй һүүлдэ захааминайхид нэгэдэхи, зэдынхид хоёрдохи, эмхидхэлэй комитедэйхид гурбадахи һууринуудые эзэлбэ. Хубиин түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөнүүдтэ Захааминай Д. Дымбрылова, В. Халтинов, М. Хубриков, Зэдын Г. Дугаров, В. Сандапов гэгшэд шалгараа.

Гурбадахи үдэрынь эртэлэн бодожо, пропагандистнууд лагериин газар сэбэрлэхэ субботник үнгэргэбэ. Тиигээд хоёр үдэрэй семинарай дүнгүүд согсологдоо. Олоной һанамжаар семинар һайнаар үнгэргэгдэб.

Зэдын пропагандистнуудай бүлэгые хүтэлбэрилһэн КПСС-эй райкомой парткабинедые даагша Галина Доржиевна Цыренова һайнаар угтажа абаһан, семинарые зүбөөр хүтэлбэрилһэн захааминайхидта баярые хүргөөд, пропагандистнуудай иимэ семинар-амаралта жэл бүри үнгэргэдэг заншалтай болохо тухай зэдынхидэй дурадхалые мэдээсээ. Захааминай пропагандистнууд хойто жэлдэ Зэдын район ошохоор уригдаба.

Үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ хоёр районой пропагандистнуудай хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүд согсологдоо. Зэдын районой пропагандистнууд үлэмжэ һайнаар хүдэлөө гэжэ элирхэйлэгдэбэ.

Семинарай хүдэлмэридэ хабаадагшад Зэдын болон Захааминай бүхы пропагандистнуудта хандалга баталан абаа.

Олоной дунда ойлгууламжын, соносхон мэдээсэлгын хүндэ хүшэр ажалые гол хүдэлмэриингөө хажуугаар һайн дураараа ябуулжа байдаг хүнүүдэй иимэ семинар-амаралта шэнэ сагай шэнжэ болобо, хабаадаһан пропагандистнуудта шэнэ хүсэ, эрдэм мэдэсэ бадаруулба, тэдэнние ехэ хэрэгүүдтэ уряалан урмашуулба. Энэ семинар эмхидхэлгэдэ, үнгэргэлгэдэ хабаадаһан «Мираж» гэжэ залуушуулай түбэйхид амаралтын үдэшэнүүдые хүтэлбэрилһэн Закаменскын арадай театрай режиссер Г. Д. Цыбикова, соёлой байшангай үхибүүдэй секторые даагша А. М. Благушина, эдеэ хоол бэлдэһэн 14-дэхи столовын тогоошод Т. В. Лямичева, Е. П. Какуркина пропагандистнуудай зүрхөө тон ехэ баяр баясхаланда, магтаалда хүртэбэ.

Семинарта Зэдын районһоо 30, Захааминай районһоо 70 пропагандистнууд хабаадахаар уригдаһан байгаа. Теэд заримашуулай ерэхэ арга боломжо олоогүй байһыень халагламаар. Тэдэ юугээ бодоо юм, али урданайхидаал адли пропагандистын үндэр нэрэ зэргэдэ хайша хэрэгээр хандажа, ёһын тэдысэ хүдэлжэ үргэлжэлүүлхэеэ һэдэнэ гү? Мүнөө сагай эрилтэ урданайхида адли һула бэшэ!

М. ГОНЧИКОВ,
манай корр.

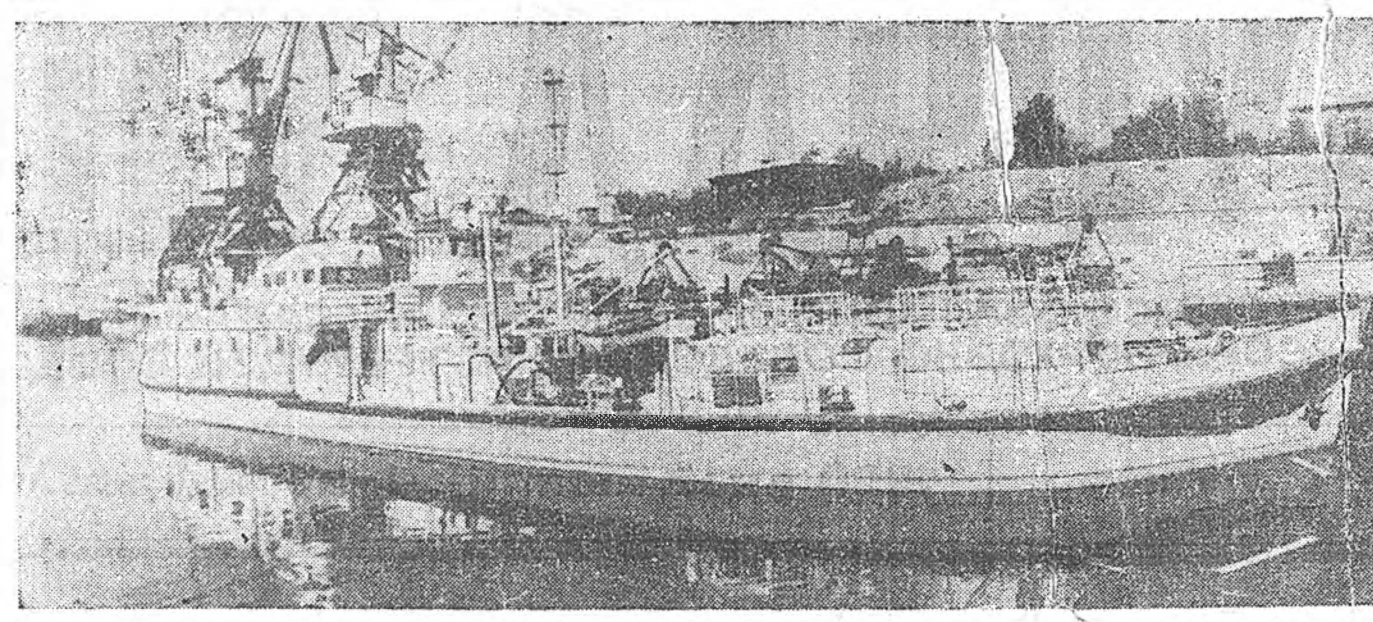

Мүнөөдэр — Далайн болон гол мүрэнэй флодой хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр

ХАМГААЛХА, СЭБЭРЛЭХЭ ЗОРИЛГОТОЙ

Гол мүрэнэй Улаан-Үдын портдо бусад суднануудһаа илгарһан шэнэ онгосо хэдэн жэлэй саана уһан замаар ябажа, хүн зоной анхарал татаһан байха юм. Алдарта Байгал далайе бузарлалгаһаа хамгаалха бодото тэмсэлэй эхилхэдэ, ОС-1 түхэлэй энэ онгосо Улаан-Үдэдэ асарагдаһан юм. Тус судна портын бусад онгосонуудай хэрэглэһэн түлишэ-тоһодолгын материалнуудые, муухай уһа өөртөө абажа, нефтебазада, хотын коллекторто тушаадаг юм.

— Энэ суднын капитанаар 1986 онһоо хойшо хүдэлнэб. Экипажаймнай бүридэлдэ табан хүн ородог юм. Онсолходо, нэгэ механик, гурбан рулевой-моторист болоно. Тэдэнэр ганса портын бэшэ, мүн Байгал-Сэлэнгын техучастогай суднануудта хэрэглэгдэһэн түлишэ-тоһодолгын материалнуудые, муухай уһа абанабди. Энэ муухай уһа абажа хадагалха гурбан амһартатайбди. Нэгэ иимэ амһарта 40 тонно багтаамжатай юм. Байгша оной навигаци ехэ хүндөөр эхилээ. Зунай эхиндэ хура бороо ороогүй байжа, Сэлэнгэ мүрэн гүйхэн болоо. Тиигэжэ суднануудай ябахада, аюултай байна. Гэбэшье сагай уларилай таарамжагүй байха тухай мэдээсэл манда эртээнһээ үгтөө һэн. Тиин навигациин эхилхэтэй хамта бүхы суднанууд хүдэлмэриингөө участогуудта абаашагдаад байгаа. Тэдэнэрэй участогууд Сотниково, Вахмистрово, Кабанск шадар оршоно. Уридшалан табигдаһан тусхай графигай ёһоор тэдэнэртэ ошожо, нефтепродуктнуудай зүйлнүүдые абанабди,— гэжэ ОС-1 түхэлэй экологическа суднын капитан Алексей Иванович Мурычев хөөрэнэ.

А. И. Мурычев портын эгээл дүршэл шадабаритай капитануудай нэгэн юм. Тэрэ 1956 онһоо хойшо эндэ ажаллажа байна. Ашаанай, хүн зонике зөөдэг теплоходуудай капитанаар олон жэлдэ хүдэлөө һэн. Анхан [...]згдөөгүй экологическа суднын асарагдахада, портын хүтэлбэрилэгшэд Алексей Ивановичые капитанаар томилоо бэлэй. Тэрэ өөрынгөө экипажай гэшүүдые һурган хүмүүжүүлээ юм. Тэдэнэр бултадаа уһан замай училищи дүүргэнхэй. Жэшээлхэдэ, механик-штурман Михаил Владимирович Вторушин Яхадай уһан замай училищи дүүргээд, 1983 онһоо эндэ хүдэлнэ. Тэрэ мүнөө капитанай орондо хүдэлжэ шадаха болонхой.

— Буряадай АССР-эй Госкомприродотой харилсаа холбоо тогтоонхойбди. Тус комитедэй мэргэжэлтэд бидэнтэй суг заримдаа рейсдэ гаралсадаг юм. Сэлэнгэ мүрэн дээгүүр тамаржа ябахадаа, Улаан-Үдын промышленна предприятинууд уһа ямар ехээр бузарлана гэгшэб гэжэ харахаар байдаг. Оршон тойронхи байгаалиие аршалан хамгаалхын тула уһа сэбэрлэлгын һайн түхеэрэлгэнүүдые бариха, зарим үйлэдбэринүүдые хааха хэрэгтэй гэжэ һанагшаб. Манай портын үнинэй хүдэлмэрилэгшэдэй хэлэһэнэй ёһоор, Сэлэнгэ мүрэнэй уһан урданайхиһаа муухай болсо. Иигэжэ бузарлагдажа байхадань, уһан соо амидардаг амитад загаһаншье үсөөн болоно ха юм. Байгаалиие хамгаалхаар эрид хэмжээнүүдые абахаар болоо гээшэ,— гэжэ М. В. Вторушин хөөрэнэ.

Экипажай бусад гэшүүдтэй хөөрэлдөөд байхадаа, тэдэнэр мүн лэ иимэ һанамжатай гэжэ ойлгохоор һэн. Тэдэнэртэй хөөрэлдэһөөр байтарнай, нэгэ судна хажуудамнай тогтобо. Гэнтэ раци таршаганаад, портын диспетчер хажуудахи суднаһаа муухай уһа, түлишэ-тоһодолгын материалнуудай үлэгдэлнүүдые абаха захиралта үгэбэ. Тиигэжэ экипажай гэшүүд ажаллахаяа гарана. Удангүй бүдүүн шланг нүгөө судна дээрэнь тохёдхогдобо. Бүлүүр түхеэрэлгэ үдэлгэгдэжэ, муухай уһан һорожо [...]

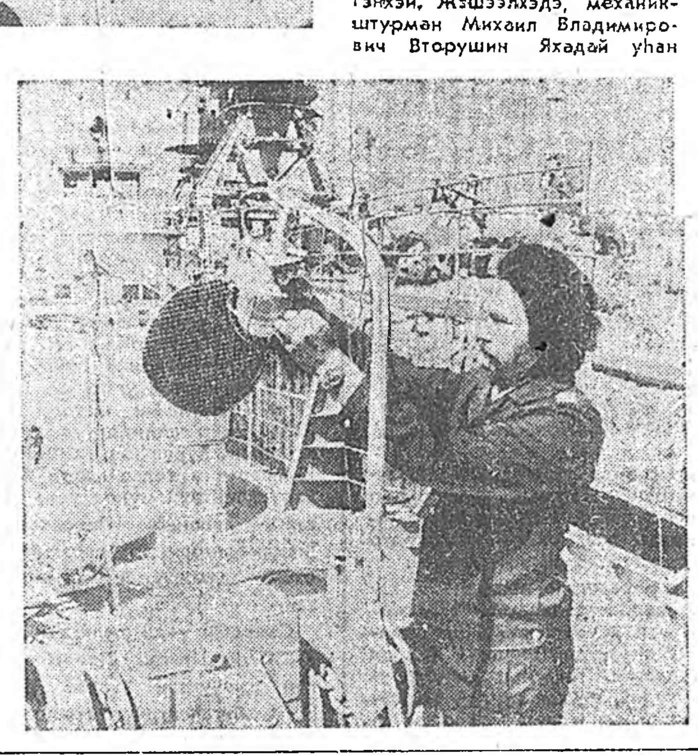

Энэ үедэ судна соогуур ябажа харабабди. Душ, кухни, столово, каютанууд соонь сэбэр. Каюта соо нэгэ хүн байдаг ха. Юрэдөө, һайнаар амарха эрхэ байдал зохёогдонхой.

— Графигай ёһоор мүнөө Кабанск шадар ажаллажа байһан суднануудай нефтепродуктнуудай үлэгдэлнүүдые абахаяа ошохомнай. Удаань саашаа ошожо, Эрхүүгэй пароходствын томо онгосодо энэ муухай үлэгдэлнүүдээ тушаахабди,— гэжэ А. И. Мурычев хэлээ һэн.

Д. АМОГОЛОНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: капитан А. И. Мурычев; механик-штурман М. В. Вторушин; ОС-1 түхэлэй онгосо.

В. ГАРМАЕВАЙ фото.

ТАСС: ТОБШО ҺОНИН

КЕМЕРОВЭ. Хубилган шэнэдхэлгын харгa шугамые баримталдаг ниитын-политическэ бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлһэн залан хүтэлбэрилгын совет арадай депутадуудай городской Соведэй байшанда хүдэлнэ. Хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй ба ветерануудай, партийна, профсоюзай, комсомолой ба бусад эмхинүүдэй түлөөлэгшэд тус холбооной бүридэлдэ ороно. Шахтернуудай ба бүхы хүн зоной шухала асуудалнуудые шиидхэхэ гээшэ тэрэнэй зорилго болоно. Нёдондо жэлэй забастовкын һүүлээр баталагдаһан правительственна комиссиин протоколой хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһан асуудалда социальна, соёлой ба ажаһуудалай объектнүүдэй барилгада түрүүшын ээлжээндэ ехэ анхарал хандуулагдаха юм.

«Үбшэнэй эхин хаанаһааб?» гэһэн статьяе зүбшэн хэлсэнэбди

ХЭМ ХЭМЖҮҮРЫЕНЬ АЛДАХАГҮЙ

«Буряад үнэн» газетэдэ байгша оной июниин 9-нэй номерто толхаглагдаһан республикын эрүүл сэбэрые сахиха гүрэнэй ахамад врач П. Д. Афанасьевай статья соо табигдаһан асуудалнууд үнэхөөрөө нилээд хүндүүлхэй, шухала болонхой ааб даа. Мүнөө бүхы дэлхэй дээрэ байгаалияа аршалан хамгаалха асари ехэ хүдэлөөнэй улам үргэдэжэ байгаа сагта хорлогдоогүй сэбэр продукци үйлэдбэрилжэ, хүн зоной эрилтые дүүрэнээр хангаха гээшэ бэрхэтэйхэн болоод байна. Ушарынь хадаа байгаалимнай члангаяа газар, уһамнай ехээршье бэшэ һаа, хорлогдонхой гээшэ ааб даа. Зүгөөр мүнөө үедэ үтэгжүүлгэ хэрэглэнгүй хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгээ эрид дээшэлүүлхэ аргагүй гээшэбди. Тусхайлбал, республикымнай ажахынуудай хүдөө ажахын бүхы газарһаа, тэрэ тоодо саад ургуулагшадай холбооной гэшүүдэй участогуудһаа органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэнгүй һайн ургаса ургуулхын аргагүй юм.

Наг шэбхэ, торф гү, али минеральна үтэгжүүлгэ бүхы нормын ёһоор оруулангүй хэм хэмжүүрыень хазагайруулаа һаа, продукциин шанар эрид доошолуулха байнабди. Мүнөө үедэ газар таряалангай продукцида нитратна бодосуудай элбэг байһанда хүн зон һанаагаа зобоно.

Үнэн дээрээ нитрат гээшэ юун бэ? Энэмнай ямаршье ургамалай ургахада шухала хэрэгтэй азотно кислотагай дабһан юм. Иимэ дабһан ургамалай белогой бүридэлэй таһаршагүй хубинь байхаһаа гадна байгаалиин оршом соохи азот болон тунана. Нитратна бодосуудые ургамалда хэрэгтэйгээр ашаглахадаа, азотно үтэгжүүлгэ мэтээр оруулна. Тиихэдэ нитрат гээшэ газарай хүрьһэн соо органическа бусад бодосой үжэжэ, үмхиржэ һалахада, бии болодог гуримтай.

Олон жэлэй туршалгын дүнгүүдые зэргэсүүлэн харахада, колхоз, совхозуудай хэдэн жэлдэ органическа болон минеральна үтэгжүүлгын оруулагдаагүй полидо таригдаһан ургамалнуудай ургасада нитратна бодосуудынь хэмһээ үлүү ехэ байгаа юм. Мүн хүнүүдэй хубиин ажахын үтэгжүүлэгдээгүй участогуудһаа абтаһан продукци нитрат элбэгтэй байһаниинь элирүүлэгдэээ бэлэй.

ВАСХНИЛ-ай Сибириин отделениин Буряадай хүдөө ажахын эрдэм шэнжэлгын институдай эрдэмтэдэй хэһэн ажаглалтануудые зэргэсүүлэн харахада, Ивалгын ОПХ-гай урэжэлтэй һайн (3 процентһээ дээшэ), сэбэр паар дээрэ үтэгжүүлгэ оруулангүй, хартаабха тарихада, нитратна бодосуудынь хэмһээ үлүү ехэ байһан аад, һарын туршада хадагалагдахадаа, хорото иимэ бодосуудынь нормодоо хүрэтэрөө доошолоо.

Хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлгэдэ азотно үтэгжүүлгэ нилээд ехэ нүлөө үзүүлдэг юм. Жэшээлбэл, США-да бүхыдөө хэрэглэгдэдэг минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй 60 процентнь азотно бодосһоо бүридэнхэй байдаг. Харин СССР-тэ 30 процентһээ үлүүлдэггүй. Манай Буряад орондо хүдөө ажахын ургамалнуудай таригдадаг бүхы газарта азотно бодосууд хомор байдаг. Тиимэһээ жэл бүхэндэ тарилгынгаа газарай 15 процентһээ бага хубидань азотно үтэгжүүлгэ оруулнабди.

һүүлэй үедэ хэблэлдэ нитратна бодосуудаар хорлогдоһон продукци, илангаяа овощ хүнэй бэеын элүүртэ муугаар нүлөөлжэ, үнгэржэ ерэхэдээ, хорлоходоо болохо гэһэн удхатай статья, корреспонденцинүүд олоор толилогдодог болошоо. Үнэндөө нитрат хэмһээ үлүү, ехэ байбал, хүнэй бэедэ муугаар нүлөөлхэшье һаа, орон доторнай хүнэй нитрадаар хорлогдохо ушар мүнөө хүрэтэрөө үзэгдөөгүй юм.

Олон оронуудта продукци соо байжа боломоор нитратна бодосуудай нормо, хэмжээн элдэб янзаар тодорхойлогдонхой байдаг. Жэшээлбэл, Голландида нэгэ килограмм свеклын түүхэй бодос соо 4 мянган миллиграмм, Чехословакида 3500 миллиграмм нитрат байжа боломоор гэжэ тодорхойлогдоһон һаань, манай орондо 1400 миллиграммһаа дээшэлүүлхэгүй гэһэн эрилтэ табигдадаг. Японодо хартаабхын нитратна бодос 246 миллиграммһаа дээшэлээгүй һаань, эдеэ хоолдо хэрэглэхээр гэһэн нормотой. Харин манай орондо һая болотор 80 миллиграммһаа дээшэлүүлхэгүй эрилтэтэй юм. Тобшолбол, бусад гадаада оронуудта орходоо манайда продукциин нитрадай хэмжээнэй багашье һаа, сэбэр овощ, хартаабха үйлэдбэрилжэ бэлэдхэдэг болохо ёһотой байһамнай ойлгосотой.

Илангаяа ажахынуудай агрономууд хари гүрэнүүдэй дүнгүүдтэ түшэглэнгүй, илангаяа минеральна үтэгжүүлгэ бүхы нормын ёһоор оруулха ёһотой. Тиихэдэ медицинын хүдэлмэрилэгшэд продуктнуудай нитратна бодосоор хэр хорлогдоһые хинан шалгаһан дүнгүүдые олондо дуулгаха, мэдээсэхэ уялгатай.

Мүнөө үедэ Байгал шадархи газар нютагуудта минеральна үтэгжүүлгэ багаар хэрэглэхэ тухай үргэнөөр хэлсэдэг болоо. Зүгөөр энэ асуудалые һайнаар шэнжэлжэ хараха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, ФРГ, Голланди, ЧССР-тэ болон бусад баруун Европын оронуудта жэл бүхэндэ гектар бүридэ 350—450 килограмм хүрэтэр хэмжээнэй минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдана. Тиихэдэ СССР-тэ 100—110 килограммһаа, харин Буряад орондо 50 килограммһаа үлэнэгүй.

Хэрбээ минеральна үтэгжүүлгын иимэ багаар оруулагдадаг һаа, хаанаһаа продукцимнай нитратна бодосуудаар хорлогдоно гээшэб? Сэхыень хэлэбэл, азотно үтэгжүүлгэ хэмһээ үлүү хэрэглэхэдэ, иимэ дутагдал үзэгдэнэ.

Нитрат ехэтэй овощ гол түлэб набшаһаар элбэг байдаг юм. Мүн хүсэд эдеэшээгүй ургамалда иимэ бодос элбэг байха. Гадна таримал ургамалнуудай уһаар, гэрэлээр, дулаагаар дуталдаа һаа, нитрат элбэг байдаг. Зэрлиг ургамалдашье нитрат хэмһээ үлүү бии байха.

Хими хэрэглэхэ республиканска станци колхоз, совхозуудай үйлэдбэрилһэн продукциин (овощ) нитрадай хэмжээе тодорхойлжо, сертификат үгэдэг гуримтай юм. һүүлэй хоёр жэлэй туршада республика дотор химиин зүйлнүүдые гуримшуулхын хажуугаар ажахынуудай үйлэдбэрилһэн газар таряалангай продукциин нитрадай хэмжээе тодорхойлоо юм. Тиин Хандалын, «Пригородный» совхозуудай, Заганай колхозой ургуулһан овощ нитрадаар элбэг байжа, худалдаа наймаанда гаргахагүй гэһэн хорилто үгтөө һэн.

Минеральна үтэгжүүлгэ буруугаар хадагалһанһаа уламжалан, уһанда нитрат элбэг болошоо. Мүнөө республикымнай ажахынууд үтэгжүүлгэ хадагалха складаар оройдоо 68 процент хангагданхай. Илангаяа Хяагтын, Загарайн, Яруунын, Ивалгын райондо складууд хомор юм.

Химическэ хэрэгсэлнүүдые ашаглахадаа, оршон тойронхи байгаалияа бузарлалгаһаа аршалан хамгаалха талаар үргэн ехэ программа зохёогдоо юм. Жэшээлбэл, тахяагай аргал болон малай комплекснуудай наг шэбхэ гуримтайгаар суглуулжа хэрэглэхэ технологи нэбтэрүүлэгдэнэ. һүүлэй гурбан жэлэй туршада аммиагай уһан горитой ехээр оруулагдадаг болоо. Илангаяа Кабанскын, Ивалгын, Тарбагатайн райондо иимэ зүйлэй үтэгжүүлгэ ашагтайгаар хэрэглэгдэнэ.

Минеральна болон органическа үтэгжүүлгэ холижо оруулхада, ургамалай нитрат доошолдог юм. Жэл бүхэндэ республикымнай ажахынууд 10—12 гектарта иимэ аргаар бэлдэгдэһэн үтэгжүүлгэ хэрэглэнэ. Тэрэ тоодо Кабанскын райондо 1300—1500 гектарта минеральна үтэгжүүлгээр шанаржуулагдаһан торф ашаглагдана.

Сотниковой, Улаан-Үдын, Загарайн шубуунай фабрикануудта, гахай үсхэбэрилхэ Мостовскойн комплексдо аргал шабааһаниинь уһанда угаагдажа тараагдангүй, гуримтайгаар үтэгжүүлгэ болгогдон бэлдэгдэдэг болоо. Гэхэтэй хамта наг шэбхэ суглуулжа хадагалха талаар хэгдэхэ хүдэлмэри ехэ. Мүнөө үедэ малай наг шэбхэ гол түлэб фермэ, гүүртэнүүдэй гэзаагуур обоологдоно. Наг шэбхэ хадагалха талмайнуудые барихада, ехэ материал, мүнгэн зөөри хэрэгтэй болодог юм. Тиибэшье һаань, Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ Загарайн районой XX партсъездын нэрэмжэтэ болон Хяагтын районой «Заря» колхозуудта наг шэбхэ суглуулха, хадагалха тон юрын талмайнууд түхеэрэгдэжэ баригдаа юм. Саашадаа ажахы бүхэндэ иимэ түхеэрэлгэнүүдые барижа ашаглаа һаань, һайн бэлэй.

Урэжэлөөр тон муу газартай манай республикада минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэнгүй ургаса дээшэлүүлхын аргагүй юм. Гадаадын гүрэнүүдэй дүй дүршэлые согсолон харахада, Австри, ФРГ, Швейцари болон Японодо минеральна үтэгжүүлгэ манайхиһаа горитой ехээр хэрэглэһэнэй ашаар тогтууритай баян ургаса ургуулна. Хэрбээ бүхы нормын ёһоор, агротехническэ заабариень хазагайруулангүй минеральна үтэгжүүлгэ оруулбал, бидэ гансашье тогтууритай баян ургаса хуряаха бэшэ, мүн оршон тойронхи байгаалияа бузарлахагүй һэмди. Тобшолон хэлэбэл, мүнөө республикымнай ажахы бүхэндэ нитрадгүй продукци үйлэдбэрилхэ хэмжээнүүд хараалагдажа, тон наринаар бэелүүлэгдэхэ сагын тулажа ерэнхэй. Хэрбээ бидэнэй өөһэдөө бодомжолжо, зохихо хэмжээнүүдые абаагүй һаа, хэншье манай бэеын элүүр энхын түлөө һанаагаа табихагүй ха юм.

Н. САМОЙЛОВ,
үйлэдбэриин «Бурятскагропромхимия» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ.

С. БЕКЕТОВ,
хими хэрэглэхэ, мүн проектно-бэдэрэлгын Буряадай республиканска станциин директор.

Хүүгэдэй монгол угсаата уран зохёолшодой конференциие угтуулан

«ДУГУЙЛАН» ГЭЖЭ ЮУН БЭ?

«Дугуйлан» болбол мо... хуушанай үгэ мүн. Т... монгол хэлэнэй то... ниин толидо «хам... хэхээр нэгэдэһэн хү... ...лгэм» гэжэ бэшээ... дугуйлан гэһэн ... үгэ мүнөөшье сагта ... яа алдаагүй, аха ... аймаг бүхэндэ тоо... ... уран зохёолой б... тиигэжэ нэрлэг... Энэ манай дугуйлан ... хоорондын конфер... монгол үндэһэтэнэй ... ан зохёолой түүхэ ... түрүүшын хуралдаан ... Тус конференци ССС... он МНР-эй Уран ... ой холбоонуудай х... баталһан түсэбэй ёһо... байгша морин жэл... арадай хубисхалай б... 69 жэлэй ойн найр... июлиин 9—15-да ... роной ниислэл Ула... тодо эхилээд, июли... да Монголой нии... атар хотодо түгэс... ...ээндэ Москвагай түб... й. литература», Бур... үүгэдэй. «Хараасгай... ай хүүгэдэй «Байир... й хүүгэдэй «Оюун тү... Үбэр-Монголой хүүгэ... «Морлиг» журналну... ...дколлегиин түлөөлэг... ...адаха юм. Манай со... делегацида «Хүүгэдэй ли... ...ын» ахамад редактора...

...логшо И. Нагаев (делегацие толгойлогшо), тус журналай редколлегиин гэшүүн, ...ынын хүүгэдэй поэт Б. Ча..., буряадай «Хараасгайн» ахамад редактор Ц. Жимбиев, ...гэдэй уран зохёолшод Ц. ...ндогой, Э. Дугаров, хальма... «Байирай» ахамад редак... Н. Санджиев гэгшэд орол... Монголой делегаци ха... хүүгэдэй уран зохёолшод: ...Надмид (делегацие толгой...шо), профессор П. Хорлоо, Дабаа-Нима, Д. Оюун-Бад... «Оюун түлхюурэй» аха... редактор С. Дан-Аажав ...эднээ бүридэнэ. Үбэр-Мон...эй делегациин бүридэлдэ ...орлигой» ахамад редактор ..., уран зохёолшо Хасбарс ...егацие толгойлогшо) гэг... ороно. Гурбан гүрэнэй ...лэгшэд монгол гарбалай, хэлэтэй зоной хүүгэдэй зохёолшод аһан түрүүнэй ...дүүгэй дүхэригтэ зэргэлэн ...аһ гэшэ. Монголшуудай ...эдэй уран зохёолшод ами ...найнгаа хүсэлые бэелүү... өөһэдтэнь адли ажалтай нүхэдтэеэ уулзахадаа, ...эхэ юумэниинь зүгөөргүй ...бээ даа. Түбхын түрүүн...идэнэр хүүгэдэй уран зо-

асуудалнуудые шиидхэхэ болонобди. Аха дүү литературануудай түлөөлэгшэнэрэй хэһэн элидхэл, дурадхал, һанамжануудай тэдэ суглаан дээрэшье, телевизорээр, радиогоортшье; газетэ, журналдашье дэлгэрэнгыгээр нэбтэрүүлэгдэхэ байһаниинь дамжаггүй. Манай «Хараасгай» журналайхид өөһэдынгөө һанаанда горитойхон юумэ бүтээжэ байһан зон хадаа журналайнгаа гурбадахи номерые монголой хүүгэдэй уран зохёолшодой, уран зурааашадай, хүгжэм найруулагшадай хүсөөр гаргаһанаа, түрэлхи хэлээрнь хэблэгдэһэн дэбтэрнүүдые делегаци бүхэндэ бэлэглэхэ хүсэлтэйбди. Гадна бидэнэр гэрэй эзэд байһан тула холоһоо буухан хүндэтэ айлшадаа эгээл дээдын хэмжээндэ угтаха хүсэлтэй түхеэрнэбди. Гэхэтэй хамта энэ ехэ суглаан ганса манай редакцида хабаатай бэшэ, манай республикын соёл болбосоролой хэрэг мүн. Гадна бүхы буряад зоной нэрэ түрын хэрэг болоно гэбэл зүйтэй байха ёһотой. Ушар иимэһээ манай Буряадай түлөөлэгшэд аха дүү монгол арадайнгаа хүүгэдэй уран зохёолшодой түрүүшын Дугуйлан

—конференциие түүхэтэ ажал ябуулга шэнгеэр хүлеэн абана. Тус конференци Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын ехэ зал соо зарлагдаха. Түбэй номой магазинда нээгдэхэ монгол номой декадые амаршалха, литературна, байгаалиин, этнографическа музейнүүдтэй танилсаха юм. Баһа хүдөө гараха хэрэгтэй, эндэ хүршэ байдаг Ивалгын аймаг хүрэжэ, Буддын шажанай дасанда, Гильбэрын совхозой хонишодто, нэгэдэхи интернат һургуулиин пионернүүдэй лагерьта айлшалха юм. Хэжэнгын аймагай Эдэрмэг тосхондо буряад уран зохёолой үндэһэ һуури табигшадай нэгэн болохо Хоца Намсараевай музей хараха, баһа Хөөрхэ нютагта Социалис Ажалай Герой, РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша, Буряадай арадай уран

зохёолшо Цокто Номтоевой түрэһөөр наян наһанай найрта хабаадаха уряалтай. Эгээл һүүлдэ эхэ нютагаймнай шэмэг болохо газар дайда зорижо, Сэлэнгэ мүрэниие тусхай катераар уруудан, алтан дэлхэйдэ алдаршаһан Байгал далайдаа һүгэдэжэ ерэхэ байха.

Дугуйланай түгэсхэлэй суглаан дээрэ тус конференциин хэһэн ажал хэрэгэй дүн гаргагдаха ёһотой. Тиигээд Дугуйланиие сагүргэлжэ хүтэлбэрилэн байха тусхай эмхи тоггоогдобол зохихо һэн. Энэ конференциие заншалта болгон, тэрэниие жэл бүхэндэ үнгэргэжэ, гурбан гүрэнэй хото городуудта ээлжэлэн суглархa түсэб баталагдабал эрхим байгаа. Тэрэшэлэн монгол үндэһэтэнэй хүүгэдэй уран зохёолшодой творческо хани барисаае улам бүри хүгжөөхэ; хүүгэдэй журналнуудай саашанхи холбоое үргэдхэн, литературна хуудаһануудые андалдан гаргажа байхаһаа гадна, номернуудаа сүмөөрнь түрэл арадайнгаа хэлэн дээрэ толилдог болохо хэрэгые дэмжэхэ; хүүгэдэй ансамблиин гастрольнуудые, зурагай выставкануудые, спортивна мүрысөөнүүдые болон

бусад хүмүүжэлгын хэрэгтэ туһатай ажал ябуулгануудые хүтэлхэ, зарим нэгэ журналай үүсхэлээр хүүгэдэй ажабайдалда аша туһатай кооперативажахын тогтоогдобол, тэрээндэ аха дүү арад зоной журналнууд хамжан орожо, уласхоорондын хэмжээндэ хүргэжэ болоно...

Мүнөө жэл монгол арад зоной соёлой түүхэдэ гайхамшагта ойнууд тэмдэглэгдэхэ юм. ЮНЕСКО-гэй тогтоолоор монголшуудай агууехэ уран зохёол болохо «Монголой нигууца тобчиянай» найруулагдаһаар 750 жэлэй ойн баярые найрлахаар түхеэрэгдэнэ. Мүн баһа хальмаг арадай «Джангар» эпос-ульгэрэй 550 жэлэй ойн найр болохо дүтэлөө. Буряадай хуушанай домог бэшэлгэнүүдэй нэгэн «Баргажанай хуушанай домог бэшэлгэдэ» зорюулһан суглаан зарлагдаад байна.

Монгол угсаатанай хүүгэдэй уран зохёолшодой тус уулзалга энэ талаар түрүүшын ажал ябуулга болоно гэжэ эндэ хэлээ һэмди. Тиимэһээ саашадаа бусадшье зохёохы ажалтан хоорондоо нягта холбоо барисаа тогтоожо, нэгэ түрэлтэй арадуудай соёлые улам дүтэ болгохо талаар хэмжээнүүдые абаха аабза гэжэ найдаха байнабди.

Юуб гэхэдэ, урдань бидэнэрэй хоорондохи харилсаа холбоон сагүргэлжын хэлбэригүй, хэрэг бүтээхы шэнжэгүй байгаа ха юм. Харин мүнөө бидэнэр хирэ болоод лэ сугларжа, саашадаа хайшаагаар ажаллаха байһан тухайгаа зүбшэн хэлсэжэ, дүй дүршэлөөрөө хубаалдажа байхабди. Энэ хадаа иимэ уулзалгануудай гол удхань болохо зэргэтэй. Иигэжэ манай арадууд бэе бэе тухайгаа улам һайн мэдэсэтэй болохо байна.

Зэй, олон жэлнүүд соо, ерээдүйн һайхан сагта, мүнхын үедэ дугуйлан дээрэ уулзажа байхамнай болтогой!

Цыден-Жаб ЖИМБИЕВ,
«Дугуйлан» — конференциин эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, «Хараасгай» журналай ахамад редактор, Буряадай арадай уран зохёолшо.

Һурагшадай зунай амаралта

АШАТАЙ, ОЛЗОТОЙ

Манай техническэ мэргэжэлэй 37-дохи училищиин хамһабарнин ажахытай болоһоор хэдэн жэл үнгэрэн ошоо. Анха түрүүн нэгэ модон гэр асаржа табяа һэмди. Тэрэнэйнгээ хажууда хүдөө ажахын элдэб техникэ хадагалха тусхай талмай бэлдээ һэмди. Удаань өөһэдынгөө хүсөөр ороо̄һо тарянай тоогтой болоо зомди.

Хамһабариимнай ажахы 144 гектар газартай юм. Тэрэнэй зарим хубиинь автодром, гахайн болон үхэр малай байранууд, огород, саад, ажалай болон амаралтын лагериин зунай байранууд гэхэ мэтэ эзэлнэ.

Тарялангаайнгаа талмайн 40 гектар дээрэ энэ хабартаа шэнииисэ тарябди, 20 гектарта хара тарян, 15 гектарта нэгэ жэлэй таримал ногоон һуулгагдаа.

Зелёнкоёо энэ зунай үни хүлеэгдэһэн түрүүшын бороогой һүүлээр тарябди.

Газар таряалангаа элдүүрилгэдэ манай һурагшад Алексей Маслов, Сергей Сидикин, Алексей Агеев, Вячеслав Белоусов, Александр Олешков болон бусад хабаадалсаа. Даалгагдаһан хүдэлмэриеэ яһала шанартайгаар дүүргээ.

Манай хамһабариин ажахын гахайн фермэ тиимэшье ехэ бэшэ юм. Нёдондо жэлдэ дүн хэмтадаа 10 эмэ гахай болон нэгэ эрэ гахайтай болоожо, поршоонхонуудые абаа зомди.

Гахайнуудые харууһалха гэшэмнай яһала олзо оршотой юм байна. Нэгэ зарим гахайнуудаа мяхан болгоод, магазинда тушаанабди. Намартаа, үбэлдөө мүн багшанар, мастернуудайнгаа бүлэнэрые мяхаар ханганабди. Өөһэдымнай столовошье энэ мяханһаа хүртэнэ гээшэ ааб даа.

Хабартаа эмэ гахайнуудайнгаа түрэжэ, тиигээд поршоонхонуудайнь һаратай болоһоной удаа тосхоной хүн зоидо худалдадаг гээшэбди. Хамагай түрүүндэ өөһэдынгөө коллективэй гэшүүдые хангадаг байнабди.

Гансахан үнгэрэгшэ жэлэй хугасаа соо гахай харууһалалгаһаа оруулһан олзо оршомнай 4 мянган шахуу түхэриг мүнгэн болоно.

Гахайнуудаймнай хойноһоо Баатар Балсамбуев харууһална. Мүнөө 17 гахайтай болоод байнабди. Тэдэнэймнай юһэниинь эмэ гахайнууд, бэшэниинь мүнөө намартаа үүсэ болохо.

Энэ жэлдэ гахайнуудайнгаа байрануудые үргэдхөөбди. Тэндэмнай нэгэ доро 20 шахуу гахайнууд байлгагдахаар хараалагдана. Эдэ бүгэдэһөө уламжалан, эхэ гахайнуудайнгаа тоо олошоруулха гэһэн бодолтойбди.

Тиихэдэ 20 толгой эбэртэ бодо малтайбди. Тэдэнэймнай 17-ниинь үнеэд. Мүнөө тэдэнээ зунай бэлшээридэ гаргаад байнабди. Булта үнеэднай тугалтайнууд болонхой. Тугалнуудынь эхэнүүдтээ хамта байлгагдажа харууһалагдана.

Энэ шадараа хоёр жэлэй саада тээ жэмэстэ саадтай болоо һэмди. Тэрэнэймнай талмай гектарһаа үлүүхэн газар эзэлнэ.

Үнгэрэгшэ жэлэй август һарада үхэр нюдэнэйнгөө түрүүшын ургаса хуряажа абаа һэмди. Тиимэшье ехэ жэмэс абтаагүй.

Мүнөө жэлдэ шэсарганамнай жэмэс үгэхөөр янзатай.

Эндэхи огороднай гурбан шахуу гектар талмай эзэлнэ. Тэрээн дээрэмнай капуста, хартаабха гэхэ мэтын юумэн таригданхай. Эртын капустаар өөһэдынгөө, мүн нютагайнгаа хүн зониие хангадаг байнабди.

Урзанда жэлдэ капустынгаа ургаса Яруунын район руу абаашажа худалдаха баатай болоо һэмди. Юуб гэхэдэ, манай Хориин аймагта Улаан-Үдэһөө капуста элбэг ехээр асарагдажа, булта шахуу магазинуудта бүүлгагданхай байгаа һэн.

Огородоймнай хамаг хүдэлмэри хүдөө ажахын машинануудай багша П. Г. Иванов, агрономиин багша, үйлэдбэриин мастер З. Н. Козенко гэгшэдэй хүтэлбэри доро һурагшадай хүсөөр хэгдэдэг байха юм.

Хамһабариин ажахы шадарнай зохид һайнаар түхеэрэгдэһэн ажалай болон амаралтын лагериин байранууд мүн лэ өөһэдымнай хүсөөр барилгашан-инженер, үйлэдбэриин мастер Александр Васильевич Брыкинэй хүтэлбэри доро бодхоогдожо, олоной хабаадалсаатайгаар толлогдоо бэлэй.

Лагерьтаймнай зэргэлээд волейбол, баскетбол, футбол наадаха талмайнууд бэлдэгдэжэ байнхай.

Зунай амаралтын үедэ эндэмнай хоёр халаанай хугасаа соо 60 шахуу һурагшаднай үйлэдбэриин практика гарана.

Мүнөө түрүүшын халаанда һуралсалай талаар директорэй орлогшо, РСФСР-эй техническэ мэргэжэлэй һуралсалай отличник Лидия Ширебазаровна Банзатова хүдэлнэ, нүгөөдэ халаандань үйлэдбэриин мастер Руслан Нимаевич Цымпилов ажаллаха юм.

Ажалай болон амаралтын лагерьта байжа хүдэлһэн һурагшаднай огород соо тариггдаһан ургамалнуудай хойноһоо ээлжээ ээлжээгээр харууһалха, хүдөө ажахын оньһон техникэ заһабарилха даабаритай юм.

Бидэ сүлөө сагаа һайнаар, таарамжатайгаар үнгэргэхэ хамаг эрхэ байдал зохидоор байгуулланхайбди гээд хэлэхэдэ, нэгэшье алдуу болохогүй.

Г. ШАНГИН,
Хориин техническэ мэргэжэлэй 37-дохи училищиин ахалагша мастер.

1990он-Сагаан морин жэлэй 2-дохи хахадай литэ

Гараг	Үдэрнүүд (зүүнһээ баруун тээшэ)
Вс	1 ИН, 8, 15, 22, 29, 5, 12, 19, 26
Пн	2, +9, 16,) Зунай һуул ◗, ●, ◖, 20, 27
Вт	ИЮНЬ, 3, 10, 17, 24, 31, 7, 14,) Намарай ◗
Ср	11, 18, −25, 1 Август, 8, −15, 22, эхин
Чт	5, 12, 19, 26, 2, 9, 16, 23
Пт	Зунай, 6, 13, 20, 27, 3, 10, 17, 24
Сб	10, ду[нда], ●, −◖, 21, +28, 4, 11, 18, 25
Вс	9, 16, 23, 30, 7, 14, 21
Пн	10, −17, 24, 1 Октябрь, 8, 15, 22
Вт	4, ◖, 18, 25, 2, 9, 16, 23
Ср	29, ●, 12,) Намарай, 26, 3, −◖, 17, 24
Чт	30, 6, 13, 20, дунда ◗, ●, 11, 18, 25
Пт	31, −7, 14, +21, 28, 5, 12,) Намарай, +26
Сб	1 ...тябрь, 8, 15, 22, 29, 6, 13, 20, һуул ◗
Вс	28, 4, 11,) Үбэлэй ◗, ●, 9, 16, 23
Пн	29, 5, 12, 19, эхин, 26, 3, 10, +17, 24
Вт	30, 6, 13, 20, 27, 4, 11,) Үбэлэй ◗
Ср	31, 7, 14, 21, 28, −5, 12, 19, дунда, 26
Чт	1 ноябрь, 8, 15, 22, 29, 6, 13, 20
Пт	−, ◖, 16, 23, 30, 7, 14, 21
Сб	3, 10, 17, 24, 1 Декабрь, ◖, 15, 22
Вс	−30, 6, 13, 20, 27, −3, 10
Пн	●, 1990он, ◖, 14, 21, 28, 4, 11
Вт	Январь, 8, 15, 22, 29, +5, 12
Ср	2, 9,) Үбэлэй ◗, ●, ◖, 13, Сагаан хонин
Чт	27, 3, 10, 17, һуул, 24, 31, 7, 14, жэл.
Пт	28, 4, 11, 18, 25, 1 Февраль, 8,) Хабарай эхин.
Сб	29, 5, 12, 19, 26, 2, 9, Сагаалган!

Үнгэ: Улаан, Шара, Сагаан, Хара, Хүхэ, Улаан, Шара, Сагаан, Хара, Хүхэ, Улаан, Шара, Сагаан, Хара, Хүхэ, Улаан, Шара, Сагаан, Хара, Хүхэ, Улаан, Шара, Сагаан, Хара, Хүхэ, Улаан, Шара, Сагаан, Хара, Хүхэ

Үдэрэй нэрэнүүд: Бар, Туулай, Луу, Могой, Морин, Бишэн, Тахяа, Нохой, Гахай, Хулгана, Үхэр, Бар, Туулай, Луу, Могой, Морин, Хонин, Бишэн, Тахяа, Нохой, Гахай, Хулгана, Үхэр, Бар, Туулай, Луу, Могой, Морин, Хонин, Бишэн, Тахяа, Нохой, Гахай, Хулгана, Үхэр, Бар, Туулай, Луу, Могой, Морин, Хонин, Бишэн, Тахяа, Нохой, Гахай, Хулгана, Үхэр, Бар, Туулай, Луу, Могой, Морин, Хонин, Бишэн, Тахяа, Нохой, Гахай, Хулгана, Үхэр

)—Шэнын нэгэй үдэр; ◗—Шэнын найманай үдэр; ●—һарын 15-най үдэр; ◖—һарын 22-ой үдэр.
—үдэр таһба; + үдэр дабхарлаба.

Ц. Ломбоев зохёогоо.

МАНАЙ ДУРАДХАЛ

...ад арад юрын литэтэй бэшэ гэжэдээжэ. Ород ли...рэглэнэбди Анхан Буддын шажана...гэрһэнэй хойшо ...арад зон Монгол ороной литэ хэрэгэ болоһон бай... Мүнөө Монголой Арадай Республи хэблэгдэдэг ли...дөөгэй буряад зондо олохонь бэри. ...гол литэ хүгэзэрээ һайн бэ гэхэдэ ...ан-Баатарай үдэ...эмжээн, наһанай орохо, гараха сэг ...улагдана (Улаан-...сагта дүтэдэы ха юм). Хоёрдохёо ...гол һарын дэб...э дутуу үдэрнүүдые мэдэхэдэ һайнрбадахяар, ямар ...үдэрнүүд болохоб (улаан, шара, са, хара, хүхэ) гэ...мдэглэгдэдэг.

...энэй редакцида хандаһан ушар гэбМонголой литын ...талыень хэлээд, ара талыень орхиболомоор һаань, ...эньшье бэр һаа, һара һараар һубулан, газетэдээ ...уулжа хэшэгыт гэжэ үнэн зүрхэнһэйнабди.

...Хэжэнгын районой Загаһата нютагаймнай бэ ажалай ...еранууд Шагдарай Мэшэг-Доржо, ...ын Жана, Цы...нэй Жамба, ...амсаранай Балдан, Цэдэ Цэрэн-Доржо, ...ын Доржо, ...инчинэй Намжал, Чими Цырен-Дондок, ...бжадэй Рэг...н.

РЕДАКЦИҺАА. Сагаан морин жэлэй гарахын урда тээхэнэ, байгша оной февралиин 17-до монгол литын һара, үдэр харуулһан дүхэриг-зураг газетэдээ толилоо һэмди. Гэбэшье Загаһатада ажаһуудаг манай уншагшад монгол литые һара һараар һубарюулан хэблэхые дурадхана. Мүнөө дээрээ тиигэхэ аргагүй байнабди. Зүгөөр саашань энээниие хаража үзэхэбди.

Загаһатынхид монгол һарын дабхар ба дутуу үдэрнүүдэй ямар амитанай нэрэтэй байхыень, ямар үнгэтэй үдэрнүүдэй болохыень мэдэхэ хүсэлтэй. Энээндэнь харюу болгон, ажалай ветеран Ц. Д. Ломбоевой зохёоһон үшөө нэгэ литэ дурадханабди.

Эндэ гансал дутуу юумэниинь гэхэдэ, Улаан-Баатарай үдэрэй хэмжээн тодорхойлогдоногүй.

Тус литэ дээрэ гансал ород һарын үдэрэй тоонууд табяатай, харин монгол һарын үдэрэй тоонуудые шэнын 1-һээ эхилжэ, уншагшад өөһэдөө тоолон гаргаха ёһотой. Тиихэдээ июлиин 1-дэ монгол литээр зунай дунда һарын 9-нэй үдэр болоно гэжэ ойлгогты.

Ород литэтэй алгасадаг тула, жэшээнь, июниин 30-да монгол литээр зунай дунда һарын 8 болоно. Тиихэдэ июлиин 1-дэ—9, июлиин 7-до һарын 15-най үдэр болоно. Һарын түхэлнүүдэй хоорондо (шэнын 1-һээ 8 хүрэтэр, 8-һаа 15 хүрэтэр, 15-һаа 22 хүрэтэр) долоон үдэрэй, харин 22-һоо шэнын 1 хүрэтэр—юһэн үдэрэй зай байха ёһотой. Гэбэшье заримдаа энээнһээ үлүү гү, али дутуу байхадаа болохо. Тиихэдэнь үдэр дабхарлаа, таһалдаа гэлсэдэг.

Жэшээ дээрэ харуулая. Июлиин 7-һоо 14 хүрэтэр 7 үдэр байбашье, энэ зайда монгол һарын үдэр дабхарлахашье, таһалдахашье. Июлиин 7-до һарын 15-най үдэр гэжэ харуулһан түхэрэен тэмдэг табяа. Июлиин 8-да—16. Харин урда тээгээ, плюс, тэмдэгтэй, июлиин 9-дэ 16-най үдэр үшөө дахин дабтагдажа, дабхарлаха болоно. Мүн саашаа июлиин 10-да—17, арбан нэгэндэ — 18, арбан хоёрто — 19, арбан гурбанда — 20, тиигээд арбан дүрбэндэ—нэгэ тоо алад гараад, гансата монгол һарын 22 болошоно. Үдэрэй таһалдаһан тухай июлиин 14-нэй урда табигдаһан, минус, тэмдэг зэана бшуу Мүн июлиин 23-һаа 30 хүрэтэр үдэрнүүдэй тоо баһал таһарха ба дабхарлаха. Энэ хугасаада июлиин 25-да зунай һүүл һарын шэнын 3 байха ёод, таһалдажа, гансата 4 болошоно.

Монгол һарые энэ литэ дээрэ **«шэнын I» гэһэн зурамал тэмдэгһээ «1, 2, 3...»** гээд тоолохо хэрэгтэй. Тиигээд «+» «—» тэмдэгүүдээрнь дабхарлаһан, дутаһан үдэрнүүдыень харалсажа байгаад, шэнын «8», «15», «22» гэһэн тэмдэгүүдтэ тулгаан, монгол гэхэ гү, али буряад һарын үдэрэй тоо гаргаха аргатайт.

Үдэрэй үнгэ, ямар амитанай нэрэтэйень дорохи хүсэнэгүүдтэ тулгаан, тодорхойлхо хэрэгтэй. Жэшээнь, июлиин 7-до монгол һарын 15-най үдэр байха зэргэтэй. Тэрэ хүсэнэгээрнь сэхэ доошонь харбажа харахадатнай, хара тахяа үдэр гээд гараадхиха. Ушарынь гэбэл, энээнһээ уламжалан, зурхайн тусхай заабаряар, юрэнхыдөөшье, мүн тус тус наһатанда хараадуулан, тэгшэ ба хазагай, һайн ба муу гараг, үдэрнүүд тодорхойлогдодог юм гэдэг.

Энэ хахад жэлдэ, июлиин 22-то, наран хиртэхэ гэжэ монгол литын ёһоор хүлеэгдэнэ.

Буряад арад өөрын литэтэй бэшэ гэжэ загаһатынхидай хэлэхые арсахаар байна. Урда сагһаа элинсэг хулинсагуудаймнай хэрэглэжэ ерэһэн монгол литые буряадшье гээ һаа, алдуу болохогүй хаш.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ hОНИН

ОЛЗО ОРШОЁО АРЬБАДХАНА

Мухар-Шэбэрэй районой тоhоной заводой олзо оршонь ажахын тоосооной гуримда оромсоорнь гансата нэмээ. hаяхана энэ завод соо үйлэдбэриин шэнэ цех нээгдэбэ. Энэ цех шэлтэй hү, творог үйлэдбэрилэн гаргадаг болобо. Шэнэ цех нэгэ халаан соо 3 мянган шэл hү гаргана.

Хэрбээ урдань завод сүүдхэ соо 40—45 тонно hү абаад, 20—24 тонныень городой hүнэй заводто эльгээдэг байhан hаа, мүнөө ехэнхи хубинь эндээ үлэдэг болоо. Үгышье hаа, завод бэлэн болоhон продукциягаа өөрөө город абаашажа, худалдаха аргатай.

Мүнгэтэй болоhон завод өөрынгөө хүдэлмэришэдтэ 18 байратай гэр барижа эхилбэ. Мүн хуушан конторо соогоо өөрын профилактори түхеэрхэнь.

В. ШИРДАРМАЕВ.

ШЭНЭ МУЗЕЙТЭЙ БОЛОБО

Үльдэргэ hууринай ажалшад үни хүлеэгдэhэн энэ hайндэрөө ехэ баяр баясхалантайгаар угтаба. Нютагайнь хизаар ороноо шэнжэлгын музей hаруул, шэнэ байрада орожо түбхинэбэ ха юм.

Эсэхэ сусахые мэдэхэгүй нютагай эдэбхитэдэй нэгэн Ж. Д. Сампилов энэ музей анха түрүүн эмхидхэhэн юм.

Жэлhээ жэлдэ музейн экспонадууд олошоржо, түрүүшынгээ байра соо багтахаяа болёо hэн.

Шэнээр мүндэлhэн музей 4 залтай. Залнуудай нэгэниинь урданай буряад арадай түүхэдэ зорюулагданхай. Тэндэнь урданай зэр зэмсэгүүд, хубсаhа хунар, гоёолтонууд, амhартанууд, мүн ондоошье hонирхолтой зүйлнүүд олоор суглуулагдажа зоной анхарал татана.

Музейдэ Буряад нютагта ажамидардаг, ан арьяатанай, шубуу шонхорой олон дүрсэнүүд табигданхай.

Колхозой түүхэ тухай олон тэмдэглэлнүүд, дипломууд, дүрэ зурагуудые харахада, мүн лэ hонирхолтой.

Е. АНДЫЛОВА.

hОНИРХОЛТОЙ ВЫСТАВКЭ

А. М. Горькиин нэрэмжэтэ гүрэнэй республиканска библиотекын литература болон искусствын таhаг соо «Соёл ба сүлөө саг» гэhэн тусхай выставкэ нээгдэбэ.

Сүлөө сагаа зүбөөр хэрэглэжэ шадаа hаа, хүнэй ухаан сэдьхэлэй хүгжэлтэдэ аргагүй ехэ нүлөө үзүүлхэ байна.

Совет хүнэй сүлөө саг ашагтай туhатайгаар үнгэргэлгэдэ хабаатай асуудалнуудые шэнжэлhэн hонирхолтой статьянууд, мэдээсэлнүүд, брошюранууд, номууд тус выставкэдэ олоор табигданхай. Мүн сүлөө саг hонирхолтойгоор үнгэргэлгые яажа эмхидхэхэ тухай мэргэжэлтэдэй, эрдэмтэдэй hанамжанууд, дүй дүршэл тухай мэдээсэлнүүд үргэнөөр үгтэнхэй.

Библиотекэнүүд, клубууд, паркнууд сүлөө саг эмхидхэлгэдэ ямар үүргэ дүүргэхэ ёhотойб гэhэн асуудалнууд олоной анхарал татаха байха.

В. РУБЦОВА,
А. М. Горькиин нэрэмжэтэ гүрэнэй республиканска библиотекын ахамад библиотекарь.

МЕДСЕСТРАНУУД МҮРЫСЭБЭ

hаяхан республикын Социальна хангалгын министерство Хяагтын-Адагай интернат-байшан соо медсестрануудай конкурс үнгэргэбэ. Эндэ республикын бүхы интернат-байшангуудай түлөөлэгшэд хабаадаа гээд онсолоё.

Республикын социально-хангалгын министрэй орлогшо Н. Ф. Житихин, Социальна хангалгын министерствын таhагые даагша Я. Н. Шишмарёв, врач-инспектор Н. А. Шишкова гэгшэд жюрин бүридэлдэ оролсоо.

Медсестранууд теоретическэ гурбан асуудалнуудта харюусаха ёhотой байгаа. Гадна тэдэнэр мүнөө үеын шухала темэдэ зорюулжа, нэгэ нэгэ санбюллетень гэр гэртээ бэлдэжэ асараа hэн. «Медсестранууд— Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшад» гэhэн планшедүүдые тэдэнэр уран гоёор шэмэглэн гоёоhон байгаа.

Улаан-Үдын интернат-байшангай медсестра Н. Наумова алишье талаараа бултанhаа булюу байжа, түрүүшын hуурида гараба.

Тэрээндэ Ленинград хотоор аяншалха түлөөhэгүй путёвко барюулагдаhан байна. Хоёрдохи hуурида Хяагтын интернат-байшангай медсестра Р. Черепанова гаража, Котокель нуур дээрэ амарха путёвкодо хүртэбэ. Мухар-Шэбэрhээ ерэhэн медсестра Т. Бондарева гурбадахи hуури эзэлжэ, үнэтэ бэлэгээр урмашуулагдаа hэн.

Е. АЛЕКСАНДРОВ.

ҮХИБҮҮД АМАРНА

Зунай hайхан саг үхибүүдэй эгээл дуратай хаhань болоно. Энэ жэлдэ Баргажанай район соо 15 лагерь үхибүүдые угтан абаба. Тэдээн сооhоо хоёрынь Баргажанай болон Баргажанай-Адагай пионернүүдэй байшангай, хоёрынь Лугшахаан болон Онёогой эхин hургуулинуудай, нэгэниинь Адамовын 8 жэлэй hургуулиин, арбаниинь районой дунда hургуулинуудай лагерьнууд болоно.

Эдэ лагерьнууд тосхон, hууринуудhаа холо, ондоо тээ оршодог юм. Харин Баргажан hуурин соо үшөө гурбан лагерь бии.

Мүнөө район соо 412 үхибүүд амараад байна гэжэ мэдээсэ. Түрүүшын сезоной үрэ дүн шэнжэлээд үзэхэдэ, Баргажанай-Адагай, Баян-Голой, Уланай hургуулинуудай лагерьнууд hайн бэлэдхэлтэйгээр үхибүүдые угтан абаа гэжэ элирээ. Үхибүүдэй дунда эмхидхэгдэдэг хэмжээ ябуулганууд ходоодоо эмхи гуримтайгаар, hайнаар үнгэргэгдэдэг байгаа гээд онсолоё.

Энээнhээ гадна район соо үхибүүдэй ажалай болон амаралтын лагерьнууд олоор эмхидхэгдэнхэй. Үхибүүд эдэ лагерьнуудай олонхидоо огородой эдеэ ургуулдаг, тугал, хурьгадые харууhалдаг, хонидые хайшалалсадаг байха юм.

И. БАДМАЕВА.

Ахын район руу татагдаhан ажабайдалай hудал болоhон энэ харгы хабартаа, зундаа саhанай хайлаhанай, хура бороогой hүүлээр ябахын аргагүй шахуу болодог юм. Тиимэhээ районой харгы заhабарилдаг участогай хүдэлмэришэд энэ замаа hайн байлгахын тулада ходо оролдожо байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хадын хабшал соогуур гаргагдаhан харгы заhабарилагдана.

К. ТУЛУЕВАЙ фото.

МВД-hээ МЭДЭЭСЭНЭ

Байгша оной июниин 18-hаа 25 болотор республика дотор 137 гэмтэ ябуулга хэгдэhэн байна. Эндэ 2 хүн алуулhан, 11 ушарта хүнэй бэе хүндөөр зоринута гэмтээhэн, 2 эхэнэрые хүсөөр эдлэhэн, 8 дахин хүндэ добтолжо тоноhон, 7 ушарта хулиган ааша гаргаhан, гүрэнэй, ниитын зөөри хулгайлhан 21 баримта элирүүлэгдэhэн, хубиин зөөри хулгайлhан 56 хүн баригдаhан, 17 ушарта автомототранспорт хулгайлhан, наркотическа бодос хэрэглэдэг 3 хүн баригдаhан, 1 ушарта милициин хүдэлмэрилэгшэдтэ эсэргүүсэhэн байха юм.

Июниин 18-да Ивалгын районой Хурамша hууринда эрхэтэн Ц. О.-Д. Бандаев эрхэтэн Цыденовтэй хэрэлдээд, тэрэнээ хутагаар оло дахин хадхажа алаhан байгаа.

Мүн лэ энэ үдэр Улаан-Үдэдэ эрхэтэн Р. танигдаагүй хоёр хүниие өөрынгөө автомашинада hуулгаба. Харгыдаа эдэ хоёрынь хутагаар занажа байгаад, 9 түхэриг мүнгыень, автомашиныень булимтаран абаба. Тэдэнэр жолоошонойнгоо хүл, гарыень уяад, гэрынь асаржа, hамганhаань 300 түхэриг түлбэри, алтан гоёолтонуудыень эрибэ. Жолоошонойн hамган түлбэри түлэхэеэ босаба. Тиихэдэнь үнөөхи хоёрнай жолоошоноо городой хажуу тээ гаргажа, модондо хүлеэд тэрьелшоо. Абтаhан хэмжээнүүдэй ашаар 1 гэмтэн баригдаа, нүгөөдэнь тэрьедэжэ үгы болоо.

Июниин 23-да Улаан-Үдэ городто Онохой посёлогой эрхэтэн Гусляковой автомашина сооhоо богони болгогдоhон винтовко, хутага, патронууд олдожо абтаhан байна.

hаяхан Загарайн районой Ташалан hууринда эрхэтэн Жилкин гурбан хүниие хутагаар хадхаба. Абтаhан шархануудhаа нэгэниинь наhа бараа. Нүгөө хоёрынь больницада хэбтэнэ.

Улаан-Үдэ хотодо ажаhуудаг Матханов гэгшэ, эрхэтэн Очировтай hогтуугаар хэрэлдээд, тэрэнээ хутагаар хадхажа алаhан байха юм.

Энэ долоон хоног соо харгын-транспортна 35 гэнэ усал боложо, 1 хүн наhа бараhан, 40 хүн шархатаhан юм. Тэдэнэрэй 17-ниинь үхибүүд.

Июниин 24-дэ Онохой hууринай Олейников гэгшэ hогтуугаар «Ява» мотоциклаар гүйлгэжэ ябатараа, урбалдажа, наhа бараhан байха юм.

Энэ хугасаа соо 3 дахин түймэр боложо, 1 хүн наhа бараа, түймэрhөө боложо 10,5 мянган түхэригэй гай гарзада арадай ажахы ороо.

Новоильинск посёлогто ажаhуудаг, ойн ажахын инженер, 1940 ондо түрэhэн **Виктор Григорьевич РАДЧЕНКО** гэгшэ июниин 14-дэ үглөөнэй 6 сагта ажалдаа ошохом гэжэ гараад, мүнөө болотор бусаагүй гэhэн мэдүүлгэ Загарайн райгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таhагта оробо. Тэрэ 160 сантиметр үндэр, үргэн мүртэй, сула бэетэй, үhэниинь сагаан-шара, баруун хасар дээрэнь, хамарайнь захада мэнгэ бии. Хүрин вельвет үмдэтэй, шара хүүртигтэй, эрээн самсатай байhан юм.

Энэ хүн тухай мэдэхэ hаа, харгаа hаа, Загарайн районой дотоодын хэрэгүүдэй таhагта дуулгахыетнай гүйнабди. Үгышье hаа, 02 телефоноор хонходожо болохо.

БУРЯАДАЙ АССР-эй МВД-гэй ПРЕСС-БҮЛЭГ.

ЗУНАЙ ТЭН

Үнгэрөөд байhан долоон хоногой туршада республикын районуудта хура бороогүй, hалхитай үдэрнүүд үзэгдэhэн байха юм. Тарбагатайн, Ивалгын, Зэдын, Загарайн, Кабанскын, Прибайкалиин, Сэлэнгын районуудай сабшалан, бэлшээриин газарай шииг нойто шэнжэлжэ үзэхэдэ, 20 сантиметр гүнзэгы хүрэтэр хуурай байба. Мүн энэ үе соо халуун үдэрнүүд боложо, хаа хаанагүй ган захаланхай.

Баргажан, Хёлго мүрэнүүдhээ бэшэ гол, горхонуудай уhан дунда зэргээр 10—20 сантиметрээр доошоо hуужа ахилээ.

Газаамнай зунай тэн — июль hара хүрэжэ ерэбэ. Энэ hара соо үдэртөө аяма халуун болодог. Байгша оной июль hарада урда жэлнүүдэйхидэл адли байхаар хүлеэгдэнэ. hарын тэн багаар үдэртөө 28—34, hүниндөө 12—17 градус дулаан болохо. Энэ hарын хоёрдохи арбан хоногой эхиндэ, июлиин 20-до hүниндөө 5—10, республикын баруун-урда, хойто нютагуудта 2 градус дулаан болохо, зарим нютагуудта хюруу унаха.

hарын туршада ороhон бороо ехэнхидээ аадар байха юм. Хура бороо hарын түрүүшын арбан хоногой hүүл тээ, хоёрдохи арбан хоногой тэн багаар, hарын hүүлшын үдэрнүүдтэ ороходо гэжэ хүлеэгдэнэ.

hарын туршада ороhон хура бороогой хэмжээн урда жэлнүүдэйхиhээ бага байха жэшээтэй. Харин Ахын, Түнхэнэй районуудта, Зүүн-Хойто районуудта хура бороо элбэгээр орохо юм.

В. БРЮХАНОВА,
Улаан-Үдын гидрометобсерваториин таhагые даагша.

ТЕЛЕВИДЕНИ

ИЮЛИИН 2-hоо 8 ХҮРЭТЭР

ПОНЕДЕЛЬНИК, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30—«Не принимая присяги»— баримтата фильм. 9.50—Дуунай-инструментальна «Август» ансамблиин концерт (Вьетнам). 10.15—Футболоор дэлхэйн чемпионат. 11.20—Мультфильм. 11.30—Хүүгэдтэ дамжуулга. 12.30—Ан амитадай аймагта. 13.30—Время. 14.55—КПСС-эй XXVIII съездын нээгдэлгэ. 17.30—Хүгжэмэй ниитэ Европын hайндэр. 18.00—Футбол. Дэлхэйн чемпионат, 20.15—Мультфильм. 20.35—СССР-эй ГАБТ-да СССР-эй арадай артист И. С. Козловскиин 90 жэлэй ойдо зорюулагдаhан ойн баярай үдэшэ. 22.00—Время. 22.30—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 22.35—Уласхоорондын IX конкурсдо. П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ 22.55—Кинопанорама. 00.40—Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—Мультфильм. 9.30—«Найди меня Леня» — үхибүүдтэ фильм. 10.55—Гансал байгаали бидэниие хамгаалха. 11.10—А. С. Пушкинай трагединүүдhээ монологууд. 11.45—Дэлхэйн арадуудай уран бэлиг. 12.20—Юрий Антоновой дуунууд. 13.05—«Впереди — мыс Доброй надежды»— баримтата фильм. 14.05—Москвагай гүрэнэй симфоническа оркестрэй концерт. 14.55 —

ВТОРНИК, 3

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30—Дэлхэйн арадуудай уран бэлиг. 10.10—Кинопанорама. 11.55—Надежда Чепрага дуулаха. 12.20—Аяншалагшадай клуб. 13.20—Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 13.30—Время. 16.45—Фестивалиин шэнжэнүүд. 17.15—«Выбор»— баримтата фильм. 17.45—Мультфильм. 17.55—«Встреча с Марком Рейзеном»— фильм-концерт. 18.45—Эрдэм ухаанай hонин. 19.30—Время. 20.00—Мультфильм. 20.20—«Триумфальная арка»— уран hайханай фильм. 22.00—Время. 22.30—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.45—П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын IX конкурсдо. 23.05—«Брошь» зүжэг. 24.00—Шэнэ hонин. 02.45—Футболоор дэлхэйн чемпионат.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—Фортепианна хүгжэмэй концерт. 9.55—Баримтата фильм. 10.20—Харгын аюулгүй байлгые сахиха. 10.25—СССР-эй арадай артистка Л. Зыкина дуулаха. 10.55—«Паруса моего детства»— үхибүүдтэ фильм. 12.05—Делегатскаархи музей. 12.35—Мультфильм. 12.55—Ритмическэ гимнастика. 13.25—«Солдат и змея» — үхибүүдтэ зүжэг. 14.45—Ургажа ябаа үетэниие хүмүүжүүхын түлөө общиествын харюусалга тухай баримтата фильм. 15.15—«Государственная граница»— уран hайханай фильм. 7-дохи фильм. «Соленый ветер». 1-дэхи сери. УЛААН-ҮДЭ. 17.35—Граждан оборооной тухай киноочерк. 17.55—«...

СРЕДА, 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30—«Песни земли и моря»— баримтата фильм. 10.10—Үхибүүдтэ дамжуулга. 11.00—Футболоор дэлхэйн чемпионат. 13.15—Арадай аялга дуунууд. 13.30—Время. 16.45—«Капитан Немо» — үхибүүдтэ фильм. 1-дэхи сери. «Железный кит». 18.00—Футболоор дэлхэйн чемпионат. 20.15—«Телеэко» журнал. 20.50—«Мираж»—3 серитэй уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00—Время. 22.30—П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын IX конкурсын дневник. 23.15—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 23.30—Дахин Маяковский тухай. 23.50—Американ легионой духовой оркестр Москвада. 00.30—Шэнэ hонин. 02.45—Футболоор дэлхэйн чемпионат.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Мультфильм. 9.25—Ан амитад байгаалида 9.55—Уран зураашан Пабло Пикассо тухай хөөрөөн. 10.5—Л. Н. Толстой. «Детство. Отрочество, Юность». Зүжэг. 1-дэхи хубинь. «Детство». 12.15—«Уhан дээрэхи цирк». 13.0—«Что там за поворотом»—үхибүүдтэ фильм. 1-дэхи сери. 14.10—Политическэ дуун тухай фильм-концерт. 14.45—«Вольный табун», «Святые места»— баримтата фильмүүд. 15.10—«Государственная граница» — уран hайханай фильм. 7-дохи фильм. «Соленый ветер», 2-дохи сери. УЛААН-ҮДЭ. 17.30—

ЧЕТВЕРГ, 5

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30—Мультфильм. 9.40—«Мираж»—3 серитэй уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. 10.50—«Алас-Дурна хизаар» — киножурнал. 11.00—Футболоор дэлхэйн чемпионат. 13.15—Уран шүлэгэй долгин дээрэ. 13.25—Мэдээсэлнүүд. Соносхолнууд. 13.30—Время. 15.55—«16-тай ба тэрээнhээ дээшэ наhатайшуулда». 16.40—Мультфильм 16.50—«Капитан Немо» — үхибүүдтэ фильм. 2-дохи сери. «Принц Даккар». 18.00—Футболоор дэлхэйн чемпионат. 20.15—Совэдүүдтэ — засаг. 20.45—«Мираж»—3 серитэй уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 22.00—Время. 22.30 — Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 22.35—Литературно-уран hайханай «Үгэ» программа. 00.35—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 00.50—Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.45—Мультфильмүүд. 10.15 — Литвагай ССР-эй хүгжэмтэ фольклорой концерт. 10.55 — Л. Н. Толстой. «Детство. Отрочество. Юность». — Зүжэг. Хоёрдохи хубинь. «Отрочество». 11.55—Богони концерт. 12.10 — Ритмическэ гимнастика. 12.40 — Морис Бежарай хореографи. 13.1 — «Кто там за поворотом» — үхибүүдтэ фильм. 2-дохи сери. 14.20—Далайн. ябаган сэрэгэй президентскэ оркестрэй концерт. 15.20—«Государственная граница» — уран hайханай фильм. 8-дахи фильм. «На дальнем пограничье», 1-дэхи сери. УЛААН-ҮДЭ. 17.35—«Эрхэ...ран» — согсолбори. 18.05—«Фитиль». 18.15 — Шэнэ hонин

ПЯТНИЦА, 6

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—Литературно-уран hайханай «Үгэ» программа. 10.35—«Мираж» 3 серитэй уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 12.45—«16-тай ба тэрээнhээ дээшэ наhатайшуулда». 13.30—Время. 14.30—П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын IX конкурсдо. 16.45—«Капитан Немо» — «үхибүүдтэ фильм. 3-дахи сери. «Наутилус продолжает борьбу». 17.50—«Хэрбээ тэды хүрөө hаа...» 18.35—Уласхоорондын «Интерматрешка-90» фестиваль. 19.30—Время. 20.00—Философиин темэдэ хөөрэлдөөн. 20.45—Фотоконкурс. 20.50—«Мираж» — 3 серитэй уран hайханай фильм. 3-дахи сери. 22.00—Время. 22.30—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 22.35—П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын IX конкурсдо. 23.05—«Москва — Брюссель» — антимост. 2-дохи хубинь. 23.45—СССР-эй арадай артист композитор Игорь Лученко тухай телефильм. 01.05—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 01.20—Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—Мультфильм. 9.40—Н. Лесков. «Тупейный художник». 10.25—И. Баргой нэрэмжэтэ камерна оркестрэй концерт. 10.55—Л. Н. Толстой. «Детство. Отрочество. Юность». Зүжэг. 3-дахи хубинь. «Юность». 12.25—Дуунай-инструментальна «Радуница» ансамблиин концерт. 12.4—«Искатели затонувшего фрегата» — үхибүүдтэ фильм. ... — Леонид Енгибаров тухай. 14.45—«Яблоко раздора» — баримтата фильм. 15.05—«Государственная граница» — уран hайханай фильм. 8-дахи фильм. «На дальнем погра-

СУББОТО, 7

КООПЕРАЦИИН УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30—«Исповедь цивилизованного кооператора» — баримтата фильм. 10.05—«Эжы, аба бидэ гурбан». 10.35—«Мираж» — 3 серитэй уран hайханай фильм. 3-дахи сери. 11.40 — Жэлэй дүрбэн саг. Июль. 12.40—«Бурда моден» дурадхана... 13.15—Худалдаа наймаанай hонин. 13.45—«Очевидное-невероятное» гэhэн дамжуулга. 14.45—Ороной ниитын-политическэ байдал тухай «Пророки в своем отечестве» гэhэн баримтата фильм. 15.50—В. Шекспир. «12-ая ночь». Москвагай «Современник» театрай фильм-зүжэг. 18.25—Политическэ хөөрэлдөөнүүд. 19.25—П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын IX конкурсдо. 19.45—Уласхоорондын шэнжэлэл. 20.35—Н. Губенкын фильмүүд. «Из жизни отдыхающих». 22.00—Время. 22.30—Уран шүлэгэй долгин дээрэ. 22.35—Ехэшүүлдэ мультфильм. 23.00—П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын IX конкурсын хааглгалга. Баярай суглаан. 23.45—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 24.— Шэнэ hонин. 00.15—Хүгжэмэй hонин. 02.45—Футболоор дэлхэйн чемпионат, 3-дахи hуурин түлөө мүрысөөн.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММ

МОСКВА. 9.00—«Приключение принца Флоризеля»—3 серитэй уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. 10.20—Ородхон. 10.50—Мультфильм. 11.1 — НБА-гай мэргэжэлтэ баскетболистнуудай дунда США-гай чемпионат. 12.00—«Когда отзовется эхо»—уран hайханай фильм. 13.15—В. Губарев. «Сар-

ВОСКРЕСЕНИ, 8

ЗАГАhАШАНАЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Бултанай эрхилхэ спорт. 9.15—Ритмическэ гимнастика. 9.45—«Спортлотогой» тираж. 10.00—Эртэ үглөөнhөө. 11.00—Эсэгэ ороондоо алба хэнэ. 12.00—Үглөөнэй энеэдэ нааданай программа. 12.30—«Дэлхэйе тойрон». 13.30—Баримтата фильм. 13.50—Кино-мэдээсэл. 14.50—Мультфильм. 15.25 — Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд. 16.40 — «Марафон-15». 18.10—Фотоконкурс. 18.15 — Бултанда хабаатай педагогико. 19.15 — Элүүр энхэ байлга. 20.00 — Мультфильм. 20.30—«Каждому свое»—уран hайханай фильм (Итали). 22.00—Время. 22.30—Хэтэдээ мүнхэ зүйлнүүд тухай бодолнууд. 22.40—П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын IX конкурсын түгэсхэлэй конкурсын концерт. 02.45—Футболоор дэлхэйн чемпионат. Түгэсхэл.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАМА

МОСКВА. 9.00 — «Зарядкада зогсогты!» 9.20 — «Приключения принца Флореля» —3 серитэй уран hайханай фильм. 2-дохи, 3-дахи сери. 11.30—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 12.00—Футболоор дэлхэйн чемпионат. 3-дахи hуурин түлөө мүрысөөн. 14— «Горький можжевельник» —

ЭКОЛОГИЧЕСКА БЮЛЛЕТЕНЬ

Зунай эхин hарын түрүүшын хахадые, үнгэрhэн hаратай сасуулаад хаража үзэхэдэ, энэ хугасаа соо Улаан-Үдын агаар эрид хубилаагүй.

Тооhон 3,3, азодой двуокись 1,5, фенол 1,7 дахин нормоhоо үлүү байгаа гэжэ тодоруулагдаба.

Зарим үдэрнүүдтэ городой агаар илангаяа муухай байгаа гэжэ элирбэ. Жэшээлбэл, Бабушкинай нэрэмжэтэ үйлсэдэ тооhон 4,4, Октябриин Революциин 50 жэлэй нэрэмжэтэ проспектээр углеродой бурма 2, 1905 оной Революциин нэрэмжэтэ үйлсөөр азодой двуокись 2,2 дахин нормоhоо үлүү байба.

Харин серын двуокись, сульфат, азодой окись городой бүхы районуудта хэм соогоо байгаа гэжэ тобшолоё.

Июниин 4-дэ Гусиноозёрскдо тооhон 1,4, июниин 7-до азодой двуокись 1,2 дахин нормоhоо үлүү байба.

Северобайкальскда, байгша hарын 14-дэ, тооhон 1,6 дахин ехэ байгаа. Июниин 7-до Хяагта хотодо азодой двуокись 1,3, углеродой бурма 1,6, тооhон 1,2 дахин хэмhээ үлүү байгаа гэжэ шэнжэлэгдэбэ.

В. ТАТАРНИКОВ,
Буряадай гидрометобсерваториин түбэй начальник.

ПРАВДА БУРЯТИИ мүнөөдэрэй номерто

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум Москвада боложо дүүрэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Пленум тухай информационно мэдээсэл мүнөөдэрэй номерой нэгэдэхи хуудаhанда толилогдобо.

Республика дотор хонидой нооhо хайшалалга тухай мэдээсэлнүүд «Хонишодой халуун хаhа» гэhэн ниитэ гаршаг доро газетын энэ хуудаhанда үгтэбэ.

«Партийна ажабайдал: хүдэлмэриин онол арга» гэhэн ниитэ гаршаг доро газетын хоёрдохи хуудаhанда КПСС-эй обкомой секторые даагша Н. Шелковниковой «Апрат харилсаагаа үргэдхэнэ» гэhэн гаршагтай статья толилогдоо. Республикын хүн зоной КПСС-эй обкомдо эльгээhэн бэшэгүүд дотороо обкомой хүдэлмэриин шэнэ онол аргые hайшааhанаа мэдүүлнэ. Партийна хүдэлмэрилэгшэд hүүлэй үедэ хүн зонтой уулзалгануудые үнгэргэнэ, хүн зоной олон тоото асуудалнуудта харюусана, дурадхалнуудыень, хүсэлтэнүүдыень хангаха талаар хэмжээнүүдые абана. Энэ тухай автор статья дотор бэшэнэ.

КПСС-эй гэшүүн Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ветеран Довчен-

Сэнхир экран

ВОСКРЕСЕНИ, ИЮЛИИН 1

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Бултанай эрхилхэ спорт. 9.15—Ритмическэ гимнастика. 9.45—«Спортлотогой» тираж. 10.00—«Эртэ үглөөнhөө». 11.00—Эсэгэ ороондоо алба хэнэ. 12.00—Үглөөнэй энеэдэ зугаагай дамжуулга. 12.30 — Аяншалагшадай клуб. 13.30—«Элүүр энхэ байлга». 14.15—Хүгжэмтэ киоск. 14.45—Фотоконкурс, 14.50 — Совет-американ уран зохёолой наадан. 16.10—Мультфильм. 16.30—Хүдөөгэй ажалшадта дамжуулга. 17.50 — Мультфильм. «Время отдыха с субботы до понедельника»— уран hайханай фильм. 19.50—А. Серов дуулаха. 20.30—Футболоор дэлхэйн чемпионат. 23.00—Время. 23.30—Хэтэдээ мүнхэ зүйлнүүд тухай бодолнууд. 23.45—Футболоор дэлхэйн чемпионат. 02.00—Хүгжэмэй hонин. 03.45—Футболоор дэлхэйн чемпионат.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—«Зарядкада зогсогты!» 9.15 — Футболоор дэлхэйн чемпионат. 10.15—Футболоор дэлхэйн чемпионат. 11.15—Экран дээрэ—01 албан. 11.40 — РСФСР-эй арадуудай хүгжэмтэ фольклор. 12.25—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 12.30—Аяншалагшадай клуб. 13.30—Мультфильм. 13.50 — Чувашай телевидениин дамжуулга. 14.35—Режиссер М. Литвяковой фильмүүд. «Крестьянский двор. Проблемы и мнения», «Виктор Астафьев». 15.30—«Совет России»— видеоканал. 18.00—Москвада бильярдын гурбан үдэр. 19.00 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 20.00 — Теннисээр Уимблдонско турнир. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.15—Манай угай баялиг. 22.00—П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын IX конкурсдо. 23.00—Время. 23.30—«Киносерпантин» видеоканалай хуудаhануудаар.

Кино, театрнуудта

«Дружба»
Мультфильмы — в 10, «Замужем за мафией»— в 12, 14, 16, 18-10, 20, 20-50.

«Родина»
«На златом крыльце сидели...» — в 10 16, «Краса золото» — в 12, 14, 18-10, 21-50.

«Прогресс»
«Кодекс молчания («Мент»)» (2 с.)— в 10, 12, 15-20, 18-10, 20-50.

НАШ АДРЕС: 670000, УЛАН-УДЭ ул. Каландаришвили, 23.

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды—2-60-91, 2-56-23; промышленности и строительства—2-61-35, агропромышленный—2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта—2-69-58; культуры и школ—2-60-21, 2-57-63; информации—2-34-05; переводов—2-54-93; писем и селькоров—2-67-81; корректорская—2-33-61; выпускающие—2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, г. Северобайкальск—35-73, п. Хоринск—55-6-99, г. Закаменск—31-61, п. Кырен—91-9-79, п. Агинское—3-40-69. Директор издательства—2-37-32, бухгалтерия—2-33-77, вахта—2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901.